Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1916

РІК LXI. Ч. 104. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ 8-го ТРАВНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 104. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 8, 1953. VOL. LXI

У СЕНАТІ УХВАЛЮЮТЬ ФОНДИ НА ДЕШЕВІ МЕШКАННЯ

Вашингтон. — Сенатська підкомісія асигнування фондів ухвалила наново призначити гроші на побудову 35,000 проєктів побудови дешевих мешкальних домів в 1954 році. Ці гроші будуть передані 23 незалежним бюрам. Зрештою комісія пішла по лінії нової адміністрації, щоб заощадити якнайбільше грошей в бюджеті на наступний скарбовий рік, що починається з 1 липня. Сенатська підкомісія призначила $467,843,054 на працю незалежних бюр, а це становить підвищення витрат на $16,823,000 понад те, що ухвалила Палата Репрезентантів, одначе менше на $223,084,000 від того, чого вимагав президент Айзенгавер, а менше на $704,000,000 від того, що призначив був у бюджеті кол. президент Труман. Ухвала піде тепер до повної комісії асиґнат. Вона помітна цим, що це перша сума гроша, на яку погодилася підкомісія в бюджеті на 1954 рік і яку пересилає повній комісії до одобрення. Речник підкомісії заявив, що внасиґнування грошей на побудову мешкальних домів міститься в рубриці про адміністрацію фінансів на доми й мешкання. Ці фонди підуть на заплату урядовців, що підшукують і переводять умови з містами та іншими громадами для побудови дешевих мешкань. Палата Репрезентантів цілком обтяла витрати на такі цілі, а сенатська підкомісія привернула назад фінанси на працю для розбудови мешкань, в найближчому фіскальному році.

Розподіл фондів Взаємної Безпеки

Вашингтон. — У середу в Сенатській комісії закордонних справ виступив державний секретар Дж. Доллес, представивши погляди уряду на передбачені витрати для Програми Взаємної Безпеки в черговому бюджетовому році. Уряд вважає за необхідне призначити для Програми 5,828,732,500 долярів, які б заспокоїли потреби низки країн, що входять у систему безпеки Заходу. Загальну вагу звернуло твердження Доллеса про задум уряду забезпечити Західній Берлін перед можливою новою бльокадою. Це вдалося б осягнути, заздалегідь, довізши до Берліну відповідню кількість харчів, які дали б можливість цьому місту перетривати припускальну бльокаду. Запаси охоплюватимуть теж необхідні промислові матеріяли. Окрім Доллеса, перед Комісією виступив Стассен, директор Взаємної Безпеки. На запити демократичного сенатора Волтера Джорджа отримано пояснення, що видатки на допомогу Берлінові сягали б до 300-400,000,000 дол. З слів Стассена вияснилось, що хоч уряд передбачив значне пересунення видатків Взаємної Безпеки в бік Азії, проте в наступному бюджетовому році левину долю все таки отримає захід, якому призначено 2,997,000,000, себто 53 відсотки усієї суми. Азія і обшир Атлантійського океану отримають лише 24 відсотки, — сюди не зараховується $ 400,000,000, себто біля 7 відсотків, що призначені на допомогу Індо-Китаєві. Принагідно вказано на незрозумінна всесвітньої політики, що її провадять ЗДА серед країн Західньої Европи: „Наші европейські приятелі ізоляціоністи, себто вони припускають, що можна осягнути безпеку Західньої Европи, без огляду на те, що діється в Азії", — заявив Доллес. Значна сума з-поміж фондів призначених для Західньої Европи буде приділена Еспанії, що нарівні з іншими країнами гратиме щораз поважнішу ролю в оборонних зусиллях Европи.

1,000 поліцистів для охорони президента в Ню Йорку

Ню Йорк. — Президент Айзенгавир приїхав на тригодинні відвідини до Ню Йорку в четвер, щоб тут виголосити промову на двох республіканських зібраннях. Одне зібрання влаштовано в готелі Валдорф Асторія, друге в готелі Астор. Це партійні зібрання, вступ на які коштує $100. Чистий прибуток призначений на покриття партійних витрат. Кошти подорожі покриває Крайовий Республіканський Комітет, одначе для особистої охорони президента управа міста змобілізувала поліцію всилі 1,000 осіб. Це перші відвідини Айзенгавера в Ню Йорку після перебрання ним влади у Вашингтоні.

КОМУНІСТИ ОРГАНІЗУВАЛИ ЯЧЕЙКИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

Ню Йорк. — Як комуністи організували свої ячейки в збройних силах Америки, про це довідалася в загальному конґресова комісія неамериканський дій, що приїхала сюди на допити деяких осіб, запідозрених у комунізмі. Одним з перших свідків у середу був фільмовий актор Лайонел Стандер, який постійно вигукував до комісії, що він не буде відповідати на її питання тому, що йому прислуговує право відмовитися від свідчення на підставі додатку до конституції. Після нього прийшов Джей Ґорний, відомий з своєї композиції до слів „Брате, чи можеж дати десятака?" (Brother, can you spare a dime?) яку то пісню залюбки співали в часі депресії. Щойно третій свідок, Роберт Гладнік, росіянин з уродження і колишній член комуністичної партії, признався, що він працював колись в р. 1930 в Молодій Комуністичній Лізі, яка мала на меті посилати своїх членів до Громадянського Корпусу для Військового Вишколу на те, щоб навчитися орудування зброєю і приготовитися до далеко поважнішого просякування в армії й фльоті. Коли він мав 18 років, Молода Комуністична Ліґа призначила його до просякування оборонної програми, таким способом, що він разом з 30 чи 40 іншими членами вступили до Громадянського Корпусу. Вони були приділені до компаній у Брукляні, Манґеттені і Бронксі з наміром, щоб після вишколу дістатися до ґвардії, армії або фльоти. Інша група Молодої Комуністичної Ліґи вправлялася в Кемп Дікс, в 1932 р. під командою Джорджа Ґоршафа. Коли опісля він був у Сан Дієґо, його призначили як паляча на воєннім кораблі Ню Йорк, звідки він організував федеральних службовиків для опору проти плянованої знижки платні на 10 відсотків. Він дальше виявив, як легко комуністи підробляли метрики народження, а коли вже вислужили як вояки, вони могли легко діставати пашпорти. Гладнік виявив, що інший комуніст, Ирвінг Вілсон, проводив іншим відділом для просякання в збройних силах. Коли комісія покликала на свідка Вілсона, він поводився так, як Стандер.

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ УНС ТА ПОБУТ Д-РА Л. МИШУГИ В ВІННІПЕҐУ

В неділю, 3 травня, 445 Відділ У. Н. Союзу в Вінніпеґу, відсвяткував 10-літню річницю свого існування, злучивши це свято з 60-літтям „Свободи". На свято прибув д-р Л. Мишуга, редактор „Свободи", з привітом від часопису та Головного Уряду УНСоюзу. Він теж виголосив реферат на тему „Вклад заокеанських українців у визвольні змагання України". Свято відбулося в просторім Українськім Національнім Домі — УНО. У вступнім слові д-р Степан Навроцький згадав про великі труднощі, які доводилось перебороти старій українській генерації, розбудовуючи на тих вільних землях українське життя, церковне й народне. Він теж підкреслив велику ролю в тій розбудові „Свободи" та УНСоюзу. Конкретні приклади з культурно-ідейної праці УНСоюзу та „Свободи" навели д-р П. Маценко, що складав привіт від Осередку Української Культури й Освіти; проф. Л. Білецький, що говорив від Украінської Вільної Академії Наук; та д-р Я. Рудницький, що вітав від Української Секції при Слов'янськім Департаменті Манітобського Університету. Ширше про працю УНСоюзу та його вклад у визвольні змагання українського народу говорив інж. Володимир Коссар, головний контрольор УНСоюзу. В мистецькій частині виступали, при акомпаніяменті Надії Ґаврачинської, баритон М. Семчишин, — старша група „Студії Мистецького Танку" Одарки-Нижанковської - Снігурович та Орися Сенчук і Христя Гнатів з молодшої групи. При кінці д-р Ст. Росоха, підкреслив велике значення того роду свята та тих думок, які були на ньому піднесені, зокрема щодо цього, яку акцію треба заокеанським українцям далі вести, щоб з неї була дійсна користь для України. — Місцеві газети, „Вінніпеґ Трібюн" та „Вінніпеґ Фрі Прес", подали на перших сторінках звідомлення про УНСоюз, „Свободу" та це свято, віддаючи чимало місця політичним думкам з реферату д-ра Мишуги, що відносилися до „мирової офензиви" Айзенгавера та того визначного місця, яке займає Україна в боротьбі з кремлівською агресією та російським імперіялізмом.

З нагоди побуту у Вінніпеґу, д-р Мишуга відвідав Першу конференцію редакторів та інших представників української преси в Канаді, скликану з ініціятиви президії Комітету Українців Канади. Тут він зложив привіт від Товариства Українських Журналістів Америки та обмінявся деякими думками щодо тих проблем, які спільні усім українським журналістам, де вони не перебували б. Про політичні завдання американських та канадійських українців, зорганізованих в Конґресі Американських Українців та в Комітеті Українців Канади, свобідно й широко говорено (бо неофіційно) на вечері, влаштованій Президією КУК з нагоди побуту д-ра Мишуги в Вінніпеґу. По привіті адв. І. Яремовича, нового голови КУК, — д-р Мишуга порушив деякі питання, зв'язані тісно з поїздкою Місії УКК до Европи, організаційною будовою УКК та тими завданнями, які тепер на черзі діяльности цієї установи. Не зважаючи на наболілі справи, які були предметом широкої і дуже оживленої та довгої дискусії, настрій був у всіх милий, — приятельський. Канадійські репрезентанти виявляли тільки жаль, що останнім часом нема вже такого тісного зв'язку між двома репрезентативними установами українців в ЗДА та Канаді, як це було давніше.

Д-р Мишуга відвідав теж редакції „Нового Шляху", — „Українського Голосу" та — „Канадійського Фармера". — Довшу конференцію, в присутності інж. В. Коссара та проф. Павла Юзика, відбув д-р Мишуга з д-р А. Г. С. Джілсоном, президентом Манітобського університету, — який дуже зацікавлений в розбудові Словянського, а зокрема Українського Відділу, головою якого є проф. д-р Я. Рудницький. Відвідини Осередку Української Культури й Освіти дали нагоду пізнати велику працю цієї установи, про що інформував д-р П. Маценко, а вже прямо подивляти треба було ентузіязм та пієтизм п-ні Кошиць (вдови по пок. Ол. Кошицю), з яким вона порядкує бібліотеку та доповнює справжню гордість Осередку — хоч невеликий, але зате чудовий музей.

Саморобна бомба вибухла на залізничій станції Ґренд Сентрал

Ню Йорк. — У публічних шафах, в яких подорожні тимчасово переховують валізки й пакунки за малою оплатою, сховав хтось бомбу власного виробу й вона вибухла в середу в год. 4:50 з великим гуком саме в часі, коли тисячі людей виїздять додому на передмістя після праці в місті. На щастя, крім звичайного стурбування, серед подорожніх і поламання скриньки, не було більших ушкоджень. Незабаром хтось потелефонував до сусіднього ресторану, запитуючи, яку шкоду спричинила бомба. Поліція здогадується, що це телефонував маняк, який виробив бомбу і поклав її в шафу. Такі вибухи бували вже давніше й поліція остерігає, що маняк в майбутності може справді викликати нещастя.

5,000,000 документів Форда на публічній виставці

Дірборн, у стейті Мішіґен. — З нагоди п'ятьдесятьріччя виробу першого авта Генрі Фордом, підприємство Форд Мотор Компані відкрило шістьмісячну публічну виставку предметів, призбираних самим винахідником і зберіганих досі в приватній колекції небіжчика. Опублікування його листів, газет, записок, картин, різних цікавих предметів і паперів помітне тим, що Генрі Форд вважав самий такі предмети за „шпарґалля", а тепер ці шпарґали виповнюють важливу прогалину в історії американського промислу, винаходів і особистих зв'язків. Виставку цих речей відкрито в 57 кімнатах дому при Фер Лейн, в якому Форд помер 7 квітня 1947 р. Хоч Форд легковажив історичні спомини, то він багато причинився до збереження історичних пам'яток, які виявляють його особисте значення в історії.

Славний парк, Коні Айленд, загрожений

Ню Йорк. — Славний у цілому світі прибережний забавовий парк, Коні Айленд, на південній периферії міста Ню Йорку буде в недалекій майбутності використаний на побудову великих мешкальних домів, а це причиниться до ступневого зменшування розвагових підприємств. Саме тепер викінчено пляни великого проєкту будови мешкальних домів для 420 родин в найбільше на південь висуненій частині цієї надморської оселі. Міська комісія плянування обчисляє кошти будови на $6,485,000, а місце під будову охопить біля сім акрів землі. Будову почнуть уже в початках наступного року, після чого підуть приготування до дальших проєктів.

МОСКВА ВСЕ ЩЕ НАДІЄТЬСЯ НА „РОЗВАЛ КАПІТАЛІЗМУ"

Москва. — В надії, що капіталістична система раніше або пізніше сама розвалиться й перестане існувати, новий совєтський уряд почав свою „мирну офензиву на довшу мету", хоч він не думає припинити свою „моральну й політичну допомогу визвольним рухам колоніяльних народів", як твердить орган комуністичної партії „Комуніст" в статті, підписаній А. Ніконовим. В статті повторено основні засади совєтської відповіді на твердження президента Айзенгавера, надрукованої два тижні тому в „Правді" та „Ізвєстіях". — Проте, „Комуніст" накидується тепер головно на державного секретаря Дж. Фостера Доллеса, але не у зв'язку з далеко-східньою американською політикою, тільки у зв'язку з питанням визволення поневолених Москвою східно-европейських народів. — Пишучи про совєтську „моральну й політичну підтримку" визвольним рухам колоніяльних народів і „робітничому класу" в світі, „Комуніст" рівночасно твердить, — що Совєтський Союз не дозволить нікому втручатися в його „внутрішні справи" й кожне таке намагання буде відбите.

Доллес про змагання до припинення наступу на Ляос

Вашингтон. — Секретар стейту Джан Ф. Доллес заявив, що Злучені Держави обговорюють „можливий виступ Об'єднаних Націй" для припинення комуністичної агресії, яка загрожує цілій Південно-східній Азії, а можливо теж і Японії. Складаючи свідчення перед палатною комісією закордонних справ в справі призначення грошей на чужинну допомогу, Доллес натаврував похід проти Ляосу як „просту аґресію". Він виявив, що ЗДА переговорюють з Францією, з сусідом Лаосу — Сіямом і з Вієтнамом. Він не вияснив точніше, що він думає під „виступом ОН", а члени комісії його не випитували. Не можна було догадатися, чи це мало б значити, що Америка піде до такої оборонної акції, як в Кореї, чи щось менше, на підставі резолюції, яка таврує комуністів як агресорів. Доллес сказав, що комуністичні війська, які ідуть проти Лаосу, були очевидно вишколені й озброєні в комуністичнім Китаї. Одначе Сіям — це очевидно найближча ціль комуністів, твердив Доллес. Перехід Лаосу і Сіяму в руки комуністів поставить Бурму в незвичайно критичнім становищі, міркував Доллес, а тоді Індонезія буде загрожена. — Водночас директор Взаємної Безпеки Гаролд Стасссен свідчив перед сенатською комісією закордонних справ, що Злучені Держави висилають велику кількість літаків, танків і амуніції Індо-Китаєві. Упадок цих країн, як казав Стассен, був би дуже важливим для безпеки ЗДА.

Перервано англо-єгипетські переговори в справі Суезу

Каїро, Єгипет. — Англія й Єгипет перервали вчора дальші переговори в справі евакуації британських військ з зони Суезького каналу. Переговори перервано після того, як шість конференцій в цій справі впродовж останніх десяти днів не дали жадного результату. Єгипетська делеґація під час тих конференцій намагалась прийти відразу до „суті справи", себто обговорення евакуації британських військ в Суезі, — тоді коли британська делеґація зі свого боку не хотіла зайняти в тій справі жадного становища, як довго не будуть устійнені всі подробиці та ґарантії безпеки Суезу на випадок британської евакуації. В спільному комунікаті з цих нарад натякається на можливість відновлення розмов в тій справі, але в поінформованих колах побоюються, що справа Суезу увійшла в нову „вибухову фазу".

Совєтська студентка домагається любови в літературі і в фільмах

Москва. — Студентка державного Кінового інституту М. Шмарова видрукувала статтю в журналі „Совєтське Мистецтво", в якій від письменників та авторів сценаріїв домагається правдивої любови, а не партійної пропаґанди. Вона висміває такі місця в літературі в кінових сценаріях.

„Якщо ти виконаєш норму на 100%, я буду тебе любити". Або так: „Коли ти будеш стахановцем, я вийду за тебе заміж, як ні, то шукай собі іншої".

Шмарова пише, що „любов зникла з совєтських фільмів, але не зникла з дійсного життя". Це ганьба, що її так представляють у совєтських фільмах, нарікає ця студентка.

Мир і водка на прийнятті в совєтській амбасаді в Індії

Ню Дельгі. — Совєтська амбасада в Ню Дельгі влаштувала прийняття з приводу 41-их роковин московської „Правди". Всіх гостей було понад 300 осіб, між ними найбільше китайських комуністів та потутчиків. На це прийняття вперше від 1950 року запросили також і шістьох американських журналістів. Столи вгиналися під пляшками російської водки та кав'яру. Господарями були представники „Тасса" в Індії Н. Б. Пастухов і Ф. М. Матєєв. Прийняття відбувалося в парку біля будинку совєтської амбасади, і парк був освічений сотками електричних ламп. Совєтський аташе підніс тост палкою, хоч і не дуже поправною англійською мовою, — в якому просив „випити за мир між двома великими народами", та заявив, що „ніколи не повинно бути війни між Росією і ЗДА". Ніхто не протестував проти цієї пропаґандивної заяви совєтського дипломата, і всі швидко опорожнили чарки та закусили кав'яром.

Двобій переданий по радіо

Монтевідео, Уруґвай. — Радіослухачі в Уруґваї мали нагоду прислуховуватися про події на військовому літовищі, де в минулу середу, відбувся двобій на пістолі. До двобою стали два знані в столиці чоловіки — президент Генеральної Асамблеї А. Брум і журналіст У. Перейра. Зустрінувшись минулого тижня, ці панове посперечались з-за статтей у пресі й закінчили свою суперечку бійкою на кулаки, яка не виявила фізичної переваги жодного з них. Тоді вони звернулися до суду чести, який запропонував їм вирішити суперечку пострілами з пістолів, що й відбулося в присутності вищих державних урядовців, очолюваних презесом Ради федерального уряду. У двобою виявилось, що стрільці не були першорядні, бо хоч кожний стріляв двічі, але ніхто не був навіть поранений.

ЧЕРВОНІ ПОГОДИЛИСЬ НА ЗАЛИШЕННЯ ПОЛОНЕНИХ В КОРЕЇ

КОМУНІСТИ ВИДВИГНУЛИ НОВІ ВАЖЛИВІ ПРОПОЗИЦІЇ НА ПЕРЕГОВОРАХ В СПРАВІ ПЕРЕМИР'Я

Панмунджом, Корея, 7-го травня. — Ген. Вільям К. Гаррісон, голова альянтської делеґації на переговорах в справі перемир'я в Кореї, заявив сьогодні, що комуністи погодились сьогодні на альянтську пропозицію, щоб усіх тих полонених, які відмовляються від репатріяції, залишити на території Кореї. Раніше вони домагалися, щоб усі ті полонені були перевезені на територію „одної з невтральних країн". Тепер, згідно з твердженням ген. Гаррісона, комуністи погодились прийняти альянтське становище за базу невтральної опіки над тими полоненими, які відмовляються від репатріяції, видвигаючи зі свого боку нові важливі пропозиції. З уваги на важливість тих пропозицій та на потребу їхнього розгляду й обміркування — альянтська делеґація запропонувала перерву в нарадах до п'ятниці й комуністи на це погодилися. Подробиці комуністичних пропозицій ще не відомі, але з поінформованих комуністичних джерел подано, що комуністи м. ін. пропонують, щоб усі ті полонені, які погоджуються на репатріяцію, були репатрійовані впродовж двох місяців після підписання перемир'я та щоб опіку над тими полоненими, які відмовляються від репатріяції, перебрала комісія, зложена з представників п'ятьох невтральних країн: — Польщі, Чехословаччини, Швайцарії, Швеції та Індії. Чотири перші країни вже погодилися на таку ролю, а Індія ще не висловила своєї думки. Крім того, комуністи пропонують, щоб ті полонені, які відмовляються від репатріяції, були негайно після підписання договору звільнені з-під військової охорони та передані під опіку невтральній комісії, яка повинна мати над ними юрисдикцію. — Червоні в дальшому пропонують, щоб кожна з країн, до якої належать ті полонені, — що відмовляються від репатріяції, мала право висилати між тих полонених своїх представників та намовляти їх до повороту. Це мало б статися впродовж чотирьох місяців після перебрання опіки над полоненими невтральною комісією. Ген. Гаррісон, згадуючи про нові комуністичні пропозиції, ствердив тільки їх важливість, заявляючи, що будь-які коментарі на цю тему були б ще передчасні.

Знову масова акція альянтської авіяції в Кореї

Токіо. — Сильні з'єднання альянтської авіяції, головно з авіоматок, повели вчора знову масову акцію проти ворожих воєнних об'єктів в Північній Кореї, спричинюючи великі шкоди, руїни й знищення. Головна акція була скерована тим разом проти копальняного району в околиці Комдок, віддаленій приблизно на 100 миль від корейсько-сибірського кордону. Інші з'єднання літаків бомбардували ворожі комунікаційні получення, як теж ворожі позиції на фронті.

Комуністи почали відступ з Ляос

Ганої, В'єтнам. — Французьке командування повідомило, що комуністичні сили, які напали на Ляос та були вже на підступах до старинної королівської столиці тієї країни, Люанґ Прабанґ, почали нагло відступ на північ. Ці рухи ворожих військ ствердила повітряна розвідка, як теж і суходільна патруля, не зустрівши жадного ворога в безпосередньому віддаленні від Люанґ Прабанґ. Повітряна розвідка ствердила, що червоні відступають тими самим стежками через джунґлі, якими вони минулого місяця почали свій наступ на Ляос. Французьке командування не подає жадних вияснень тої несподіваної акції ворога, що може означати відступлення від початкових плянів „визволення" Ляосу. В поінформованих колах вияснюється цей відступ такими трьома можливостями: — 1. Москва наказала відступ з уваги на міжнародну реакцію проти тої інвазії; 2. комуністи відступають з уваги на інтензивну мобілізацію сил для оборони Ляосу, включно з величезною американською допомогою; 3. Червоні відступають з уваги на те, що наближається сезон зливних дощів, які повинні початися вже в наступному тижні.

Індія не домагається звороту „Коґінора"

Ню Дельгі, Індія. — Індійський міністер освіти Абуль Кагам Азад заявив, що індійський уряд не буде домагатися звороту діяманту „Коґінор", який подарували були королеві Вікторії. Заступник міністра освіти згадав про „Коґінор" тільки помилково, бо Індія думає про зворот тільки таких предметів, які вивезли з цієї країни під час англійського панування і які мають мистецьку вартість. Ті всі мистецькі і історичні предмети індійський уряд буде старатися набути при допомозі переговорів.

ПАРТІЯ ДЕ ҐОЛЯ ВІДСУВАЄТЬСЯ ВІД ПРАКТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Париж. — Генерал де Ґоль подав до відома, що його партія „Об'єднання французького народу" відсувається від практичної політики і при найближчих виборах не буде ставити кандидатів. Але вона буде далі існувати, буде „здобувати прихильників у країні, щоб сповнити свою місію, коли буде треба." Вона буде „передньою сторожею в боротьбі за зміну теперішнього режиму". Ця партія була найсильніша в виборах 1951 року, і здобула 121 мандатів. Але від неї відірвалися 36 послів, і вона мала тільки 85 послів. В останніх виборах до громадських самоуправ партія де Ґоля мала великі втрати. Теперішні посли цієї партії зможуть голосувати згідно з власною думкою, але в парляменті вони діятимуть не як партійці. Де Ґоль не мав впливу на парляментарних послів своєї партії. В січні він поручав не голосувати на прем'єра Маєра, але більшість послів голосувала таки за Маєром. Це вже другий раз де Ґоль відсувається від політики. 1946 року він зрезиґнував з прем'єрства, але через рік він організував „безпартійну партію", яка таки стала правдивою партією. Тепер генералова партія відсувається від практичної політики та готовиться до зміни режиму в Франції, коли буде потреба, бо тепер, французький нарід, на думку генерала, захопився американським Пляном Маршала і Атлантійським пактом, які „створили враження про нібито безпеку Франції".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На пів року	5.25	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50
Число з суботи (з англійською частиною.		Saturday's issue (The Ukrainian Weekly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	2.00	Six months	2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МекКАРТІ ТА КОМУНІСТИЧНЕ ПРОСЯКАННЯ

Сенатор Джозеф Р. МекКарті, як пишуть, має великі амбіції. Дехто посувається в здогадах щодо амбіцій аж так далеко, що добачує в МекКарті навіть республіканського кандидата на президента при наступних президентських виборах. Так глядять противники сенатора, а їх дуже багато, на його самореклям у, на те, що він постійно дбає, щоб про нього газети якнайбільше писали і то ще на перших сторінках. Що в тому є багато правди, годі заперечити. Що МекКарті не дуже журиться тим, скільки кривди він може нанести навіть і невинній людині, як шукає за комуністичними зрадниками і шпигами, це теж відоме. Зате інша справа, як дехто не бачить в Америці та світі ніякої другої небезпеки крім — Меккартизму. Це ті, що нападами реклямують особу сенатора чи не кожного дня, навіть тоді, коли нема потреби про нього писати.

Перестороги, звернені проти сенатора МекКарті, появляються одначе в такий час, коли одночасно Комісія Конгресу для Викриття Неамериканських Діянь, викриває раз-у-раз щораз більше комуністів, які довгими роками займали такі становища, з яких впливали на виховання покоління і публічну опінію, чи на американський спосіб життя і думання, як письменники, артисти, сценаристи тощо. Про це читаємо кожного дня. Батьки, що слали дітей до школи, щойно тепер довідуються, що в тій чи другій школі в Ню Йорку були вчителі-комуністи, що вчили і по 20 років і ніхто їх не чіпав. Довідуються вони про різні п'єси, писані комуністами, сценаристів відомих фільмових образів, чи акторів, що теж були комуністами. Деякі з них тепер до цього одверто признаються, але багато є і таких, що навіть ще й тепер не хочуть признатись, що були на злій дорозі. Між тими людьми є і такі, що виконували звичайну шпигунську роботу. Отже звертати в такий час найгостріше вістря проти сенатора МекКарті, а не бачити ніякої вини з боку тих, що повинні були знати про комуністичне просякання і йому вчасу протидіяти, не дуже розумне поступування, зокрема тоді, коли воно має політичні цілі.

Немає найменшого сумніву, що особа сенатора МекКарті відіграватиме поважну ролю в найближчих виборах до Конгресу. До тих виборів приготовляються уже обидві головні партії. Демократи хотіли б використати цю нагоду, щоб знов дістатися до влади. Це природне. Як би їм вдалося дістати більшість в Конгресі, то це могло б промостити їм при наступних президентських виборах шлях до Білого Дому. А про це, хто має засісти за чотири роки в Білому Домі, думають уже тепер, як республіканці, так і демократи. Республіканські противники сенатора МекКарті вже нераз згадували, що президент Айзенгавер буде знов кандидувати, щоб таким чином притемнити трохи амбіції сенатора. Знов демократи лякають загал тим, що для МекКарті не повинно бути ніде місця, ні в Конгресі, ні в Білому Домі.

Проти МекКарті виступив дуже гостро, між іншим, Аверел Геррімен, бувший Директор Взаємної Безпеки, людина дуже впливова і така, що вже давно гляділа здоровими очима на кремлівську агресію та комуністичну інфільтрацію. Беручи участь в дискусії жіночої дивізії Демократичного Стейтового Комітету (Ню Йорк) на тему „політичного виховання", він рішуче виступив проти метод, що нагадують методи „Гітлера і Сталіна" та „міністерства залякування". Він візвав Демократичну партію вважати цю проблему найважнішою в найближчій виборчій кампанії до Конгресу.

Нам здається, що було б краще демократам одверто признатись, що демократична адміністрація довго недоцінювала небезпеку комуністичного просякання в ціле американське життя — в політиці, школі, вихованні, мистецтві й т. д. Вона теж довго гляділа поблажливо на підривну роботу комуністів та їхніх симпатиків. Бо якби цього не було, то й не було б нині, можливо, і самого МекКарті в Сенаті.

ДЛЯ БЕЗПЕКИ СВІТУ

З'єдинені Держави, виходило б, цілком свідомі своєї відповідальности за долю світу в обличчі совєтської загрози, яка постійно залишається така сама й тільки збільшується, без уваги на коньюнктуральні зміни в совєтській тактиці й пропаганді. Цю свідомість потверджує останнє послання президента Айзенгавера до Конгресу, в якому він домагається 5,828,732,500 долярів на допомогу закордонним країнам в розбудові ґльобальної військової й господарської оборони. Президента підтримали в цьому інші провідні керівники теперішньої американської закордонної й внутрішньої політики, зокрема державний секретар Джан Фостер Доллес та Геролд Стассен, директор Взаємної Безпеки.

Пропозиція президента Айзенгавера означає зменшення цих фондів на 1,8 більйона долярів в порівнянні з пропозицією попередньої адміністрації президента Трумана. Все ж таки це пропоноване зменшення фондів практично не означатиме жадного зменшення американських зусиль для оборони вільного світу, бо до пропонованих президентом Айзенгавером фондів прилучиться ще велика частина невикористаних досі ухвалених вже Конгресом в минулому 9 більйонів долярів на ті цілі. Президент Айзенгавер в своєму посланні до Конгресу заявляє виразно, що ми не можемо дозволити собі навіть на найменше відпруження в розбудові оборони вільного світу, а свою пропозицію щодо фондів він уважає за мінімальну в теперішніх обставинах. Президент натякнув, що ці оборонні зусилля можна б дещо відпружити, якщо б Москва дала „справжній доказ" своїх мирних інтенцій, але цього доказу вона досі не дала.

В новій оборонній програмі президента Айзенгавера є деякі поважні пересунення. Насамперед, виконуючи свою виборчу обіцянку щодо зменшення видатків, президент Айзенгавер запропонував далеко більше зменшення видатків на самі американські збройні сили, ніж на допомогу в розбудові закордонної оборони. Президент, керуючись власним військовим досвідом, вважає, що за видані гроші на закордонну допомогу можна „купити" багато більшу безпеку теж і для Америки, ніж за ці самі гроші, видані дома. Дальшим важливим моментом в цій програмі є зменшення фондів на допомогу европейській і збільшення їх на допомогу далеко-східній обороні. Для Европи передбачено цим разом 2,530,000,000 дол., отже майже півтора більйона менше, тоді коли Далекий Схід мав би дістати понад півтора більйона більше, при чому 400,000,000 призначено для Індо-Китаю, що становить приблизно 40% видатків на війну в Індо-Китаї, які поносить Франція. За це Франція повинна збільшити свої видатки на розбудову европейської оборони. Більші фонди призначено теж і на розбудову національно-китайських збройних сил.

Президент Айзенгавер і державний секретар Доллес підкреслили, що ця програма не тільки називається, але й є Взаємною Безпекою. Тому теж і видатки на неї не можуть спадати на плечі виключно американських платників податку, але й всіх інших вільних країн. Обидва ці державні мужі підкреслили, що найбільшим вкладом, який може дати тепер Европа в цю Взаємну Безпеку, буде ратифікація договору про Европейську Оборонну Спільноту, який передбачує включення німецьких військових дивізій в европейську армію. Ця пригадка для европейців була дуже на часі, бо їхні парляменти тепер розглядають ту справу, а запроповані президентом Айзенгавером фонди ще мають бути ухвалені Конгресом.

За пропозицією президента Айзенгавера стоїть без сумніву загальна американська опінія, що виразно проявляється в численних коментарях на цю тему. Все ж таки твердження президента Айзенгавера та інших урядових представників мають деяку прогалину, заповнення якої було б цілком в рамках американської визвольної політики та серйозно скріпило б взаємну безпеку. Цю прогалину становить відсутність належної уваги „забутим союзникам" за залізною заслоною — антикомуністичним визвольним рухам поневолених Москвою народів, хоч вони двигають сьогодні головний тягар здержування совєтської воєнної машини перед походом на завоювання світу.

„Проробка", як засіб психольогічного терору в СССР

„Багатим" арсеналом жорстоких засобів користується уряд СССР, тероризуючи без угаву своїх власних громадян, що їх він трохи чи не всіх уважає за ворогів, а не за опору, як це можна сказати про взаємовідносини між урядом і людністю в демократичних державах. З-поза залізної заслони доходять у вільний світ вісті про розстріли й вішання, про засилання в табори рабської праці, про винищування цілих етнічних груп, про катування на допитах безпідставно заарештованих людей тощо. Але крім таких засобів, сказати б фізичного терору, скерованого на завдавання людині фізичної муки, в СССР широко „практикується" ще урядовий суто психологічний терор, коли людину не б'ють, не розстрілюють, а тільки тримають у стані постійного страху, постійної непевности щодо свого становища. Серед засобів психологічного терору на першому місці слід поставити т. зв. „проробку". „Проробка" — це прилюдне ганьблення, паплюження людини, хоч і не заарештованої, але фактично поставленої поза законом, позбавленої тимчасово права на працю, а через те й засудженої в умовах совєтської системи харчування на голодну смерть. Від смерти рятує людину тільки тимчасовість такого становища, бо як правило „пророблюваних" звичайно поновлюють у громадських правах, поновлюють після того, як використають їх для залякування ширших кіл громадянства (а не їх тільки). Можливість такого поновлення пояснюється тим, що за об'єкт „проробки", як про це скажемо далі, беруть звичайно людей без будь-якої провини. „Проробка", тобто оте прилюдне ганьблення людини, здійснюється через пресу (часто для цього використовують стінні газети, що їх видають майже в кожній совєтській установі), через „обговорення" її поведінки на громадських зборах, через виключення із професійної спілки і звільнення з праці. При цьому і в пресі, і в постановах громадських зборів „пророблювану" людину всяк у світі лають, називають найстрашнішими словами — „контрреволюціонер", „петлюрівець", „полигач світової буржуазії", „шпиг" тощо. Збоку може навіть здаватися дивним, як такий „страшний ворог" ще ходить не заарештований, не розстріляний, не висить на шибениці, але органи безпеки наче нічого не чують, нічого не бачать, не читають газет. Тільки ж від цього об'єктові „проробки" ані трохи не легше. Вона мучиться постійним страхом, що її заарештують, її всі цураються, як прокаженого.

Часто трапляється, що зацьковані на „пробці" люди самі накладають на себе руки, не витримавши нервової напруги.

Звичайно „проробки" поєднуються з якимись чистками, з політичними чи ідеологічними кампаніями. І треба сказати, що чистка самої комуністичної партії — це не тільки чистка її членів, а й „проробки" багатьох безпартійних, поєднуваних з „чищеними" партійцями різними, здебільшого абсурдними способами.

Як правило від невинних „пророблюваних" людей вимагають, щоб вони „самокритично визнавали свої помилки", „засуджували" їх, „відмежовувались" і обіцяли перед партією й урядом виправити їх „чесною працею".

Як приклад масової, кампанійної „проробки", зв'язаної з партійною чисткою, можна згадати хвилю „проробок" наукових працівників в 1930 році, що прокотилась тоді по всьому СССР. Початком цієї „проробки" був лист Й. Сталіна до редакції журналу „Пролетарская Революция". У тому листі Сталін зводив порахунки з Троцьким, борючись з „троцькістською контрабандою" в історії ВКП(б). Але ця середова партійна боротьба рикошетом ударила, може, навіть більше безпартійних, ніж справжніх партійних троцькістів, бо з нею зв'язали боротьбу з „ідеалізмом у науці", з „українським націоналізмом" тощо. Ми маємо відомості про „проробки" наукових працівників м. Дніпропетровського, і ці відомості яскраво свідчать про суто механічну „розкладку" „злочинів" на представників різних наук. Так, у педагогічному інституті „проробили" професора педагогіки Смолинського, економіста Ринського, історика Ходака, викладача української літератури й інших. Враження було таке, що ні однієї науки не обминули. А як монтували „обвинувачення", це видно хоч би із справи Ринського, побудованої на... помилці в машинописі. Переписуючи його лекції, друкарка замість слів „дальшого розвитку колгоспів" надрукувала „дальнього розвитку колгоспів", тобто помилково надрукувала в першому слові літеру Н замість Ш (про помилковість цього написання виразно свідчить і відсутність знака м'якшення після Н у слові „дального"). З цієї помилки зробили висновок, що викладач не вірить у ... близький розвиток колгоспів! А як переживали ці „проробки" „пророблювані", це видно з факту, що, наприклад, професор Смолинський, стара, сива людина, на загальноміських зборах інтелігенції ридав, як дитина.

Після другої світової війни цю практику психологічного терору відновлено на повних розмах. З совєтської преси знаємо про проробки українських письменників М. Рильського, Ю. Яновського, В. Сосюри, використовуючи як матеріял для обвинувачення їхні твори, написані в Уфі з дозволу або й доручення влади (Сосюрина поезія „Любіть Україну!"). Але особливо жорстока хвиля „проробок" прокотилася по Західній Україні. Відомо, що були „пророблені" навіть такі по-совєтському настроєні письменники, як П. Карманський, М. Рудницький, Патрус, Карпатський, а істориків І. Крип'якевича та Кордубу навіть судили „показовим порядком", вибиваючи з них дух „школи Грушевського". Що це були тільки „проробки", себто згори заплановані, без будь-якої провини цих людей, заходи, про це свідчить пізніша їх реабілітація: П. Карманський пише в „Радянській Україні", М. Рудницький і І. Крип'якевич працюють у Львівському університеті.

Хронологічно „найсвіжіші" вісті маємо про проробку українських мовознавців І. Чередниченка та А. Москаленка. З „Радянської України" за лютий цього року довідуємося, що Москаленка навіть звільнили з посади в Одеському університеті і цькують далі в пресі. Як нам відомо, цей останній належав до тих, що особливо щиро вислужувались перед владою, але влада не подивилась на це, коли зайшла потреба розгромити решки українських мовознавчих сил.

Взагалі ж кажучи, совєтський метод „проробок" увійде в історію цієї держави як один з найжорстокіших терористичних засобів, що завершує собою „опричину" Івана Лютого, терористичну систему Петра Першого, „слово й діло государеве" російських царів і цариць XVIII ст. та фізичний терор большевицької партії СССР.

В. Кириленко

М. В. Дольницький

СОВЄТСЬКА ТАКТИКА

Повідомлення про смерть Сталіна та про те, що його наступник, Ю. Маленков зразу перейняв владу, були цілком заповнили сторінки світової преси.

Оце сильне зацікавлення СССР в хвилину зміни влади не було на руку новим володарям Кремля. В цю хвилину вони показалися вірними учнями Сталіна. Сталін бо увів в життя нову совєтську тактику в міжнародних взаєминах. Кожного разу, коли СССР викликував надто велике зацікавлення на Заході, коли Захід аналізував совєтську систему, в пресі з'являлося інтерв'ю, ніби дане Сталіном, на запити якогось західнього кореспондента про мирні заходи СССР та про те, що капіталізм може жити мирно поруч з комунізмом. І тоді тон і зміст статтей у пресі світу мінявся, вся преса писала довжелезні статті, аналізуючи Сталінові „ні" і „так". І довгий час не можна було знайти на сторінках преси нічого, що було б шкідливе для СССР.

Ця тактика відвертання уваги від проблем СССР сталася звичкою. Слова, за якими не крився ніякий зміст, а вже і не згадувати про діла, зручно відвертали опінію світу від важливих проблем, зводили її на манівці. Таке ставалося безліч разів, таке було з пропозицією про перемир'я в Кореї, таке було за часів берлінської бльокади, таке було за часів посиленої атаки на меншини в СССР і за часів початку колективізації в Німеччині, клопотів в сателітських державах.

Цю саму тактику стосує тепер Маленков. Зацікавлення Заходу його особою і аналізою ситуації в СССР після смерти Сталіна було йому і решті кремлівських володарів — не на руку. Треба було відвернути увагу Заходу від цих проблем.

Так зродилися, на нашу думку, літунські атаки на американські і англійські літаки в Німеччині. Вся преса, найвищі провідники урядів і армій Англії і Америки, а в парі з ними увесь вільний світ, забули вмить про совєтські проблеми і почали розписуватися про ці інциденти, яких вже перед тим було немало і яких ще немало буде. В хвилину, коли Захід займався цими літунськими атаками, Маленков організував і скріплював свою владу. Йому вже не присвячувано уваги на Заході.

І знову — Маленков пропонує мир Заходові, повторюючи випробувану рецепту Сталіна. І Захід дискутує, висловлюючи надію, намагається знайти зерно в полові. Совєтська тактика знову збирає жнива. Знову підриває мораль Заходу, вливає в серця громадян Заходу надію на мир, знову повторює тисячу разів сказані перед тим і завжди неправдиві декларації про мирне співжиття двох протилежних систем.

Складається враження, що всупереч всьому дотеперішньому досвіді, Захід, зокрема Америка, все ще не втратив віри в щирість комуністичних провідників. Аж дивно слухати заяв визначних конґресменів і сенаторів, які серйозно беруть до уваги слова Маленкова, називаючи його промову — „доброю новиною".

Якщо б СССР дійсно вступив на шлях мирної політики, якщо б дійсно, кількома ділами, скажім, стриманням берлінської кризи чи закінченням війни в Кореї, дав доказ своєї „доброї волі" — Захід, здається пішов би на повну співпрацю з СССР, даючи йому змогу для дальшої консолідації внутрі і кращого перетравлювання здобутків поза ним. Захід готов повірити в ілюзію миру і, можливо, пробував би розброїтися, як це сталося після другої світової війни. Захід хоче миру.

Все ж таки совєтська тактика, яка доказує страх можновладців в Кремлі за цілість совєтської імперії і свою шкуру, цим разом не має виглядів на більший успіх цього нового великого обману. За словами Маленкова не йдуть діла. Йдуть нові докази агресії, цим разом в Індо-Китаї і комуністичної принциповости в комунізації світу. СССР — своєю тактикою може хвилево відвертати увагу Заходу від тих чи інших важливих проблем, але він своїми вчинками й надалі буде своїм найбільшим ворогом і найкращим цементувачем єдности і сили Заходу.

Д-р В. Безушко

З'їзд славістів у Шікаго

Сьогорічний з'їзд славістів відбудеться з кінцем грудня в Шікаго. Його влаштовують дві організації: „Американська Асоціяція учителів слов'янських і східньо-европейських мов" і „Асоціяція новітніх мов". У першій асоціяції є окремий український відділ і він подбає про програму з українознавства. В другій організації славістика є тільки секцією і з'їздову програму устійнюють члени з головою секції. Сподіємось, що українці члени „Асоціяції новітніх мов" допильнують намічуваної програми.

В дальшому бажаємо спинитись на підготові програми для першого названого тут товариства. В секції є більше число українців і вона має змогу обстояти свою програму. Доповіді для секції треба виготовити в англійській мові. Крім цього потрібні доповіді в українській мові для плянованої зустрічі з українськими громадянством. Англійські доповіді з'їздові могли би бути повторені особливо для української молоді. З огляду на специфічні умовини праці наших славістів не намічую програми, думаючи, що вона зложиться найкращим зусиллям доповідачів. (Доповіді треба зголосити секретареві українського відділу AATSEL до 1 жовтня). Покищо відомо мені, що одна з доповідей торкнеться творчости Лесі Українки. Було б дуже на місці, коли б ми могли з'їздові запропонувати відвідати виставу одної з п'єс Лесі Українки. Маю на думці виставу „Лісової Пісні", або „Камінного Господаря". Аматорським гурткам не під силу вистава цих п'єс. Тут в пригоді став би Український Львівський Театр і артист Йосип Гірняк, що ті речі вже тут ставив. Українці Шікаго мали б змогу побачити одну з драм нашої славної письменниці і могли б нею повеличатися перед побратимами з інших національностей. До зреалізування такої вистави потреба зусилля одної, або й кількох організацій міста Шікаго, що запросили б український театр дати виставу. Одна з цих організацій підготовила б також зустріч українських славістів з українським громадянством.

Порушена справа набирає ширшого характеру вже хоч би через те, що на час з'їзду місцеві поляки (відомо, що Шікаго є столицею Польонії в Америці), приготовляють велику польську демонстрацію по лінії польської державної незалежности. Слід подбати, щоб Шікаго почуло також про існування українців, хай би і в неголосній формі, але культурній. Справу української демонстрації залишаю одначе компетенції місцевих українських організацій.

Український відділ американської асоціяції учителів слов'янських мов задумує видати книжку в англійській мові про стан українознавства в Америці та про її представників. Добре було б, щоб українські славісти надіслали потрібні біографічні дані на руки секретаря секції. Я певний, що при відповіднім зусиллі можна б допровадити до осування кількох осередків студій українознавства в місцевостях більшого скупчення українців. У Ню Йор-

(Закінчення на стор. 5-тій)

Вол. Дорошенко

ГОЛГОТА УКРАЇНИ

(2)

Політичною, але не бойовою організацією був тільки БУД, збудований для конспірації на системі трійок або п'яток. БУД об'єднував прихильників Української Народної Республіки (УНР). Вона повстала для оборони українських національно-державних ідеалів — ще за гетьмана. Після катастрофи УНР одні з членів БУД-у лишилися в краю, а інші опинилися на еміграції, де відновили організацію й розбудовували її. Членами БУД-у на еміграції були майже всі видатні діячі українського національно - демократичного табору, здебільшого колишні есери, що на вигнанні переіменували себе радикал-демократами.

„Спілка Визволення України" свою назву позичила без сумніву від „Союзу Визволення України" часу першої світової війни. В усякому випадку енкаведисти вбачали в „Спілці" спадкоємців „Союзу".

Після перегляду таємних підпільних організацій переходить п. Соловей до повстанських організацій — справжніх і спровокованих большевиками для виявлення й винищення опозиційних елементів серед українського населення. І тут автор совісно призбирав усе, що досі появилося в пресі. Але тут він говорить тільки про повстанські організації, що діяли вже за большевицької окупації Наддніпрянщини. На мій погляд краще було б об'єднати всю повстанську боротьбу в одним нарисі, а то про попередні спроби — ширшого розміру — говорить автор на самому початку книжки (ст. 22-23), при чому чомусь Медвинському епізодові присвячує цілих три сторінки — явна диспропорція і надобавок зайва, бож недавно появилася окрема брошура про Медведин. І далі на ст. 93-96 у відділі про „націоналістичне підпілля". „Козачу Раду", як центр повстання 1921 р., ніяк не можна записувати на конто націоналістичного підпілля, хоч у цій організації брали участь галицькі старшини, як напр. сотник Андрух. Це була організація загально-українська національна, а не якась націоналістична, створена ад гок Коновальцем.

Спиняючися тільки на Київських організаціях, автор цілком поминув усі тодішні повстанські організації, що виникали по всій Україні й проявилися особливо на Полтавщині, де на чолі повстанської молоді стояв Шендрик, що згинув вкінці з рук большевиків. На Київщині був створений Центральний Повстанком, який мав очолити всі повстанські організації того часу. Про ці організації автор не згадує ані словом. Не тому, що про них нема взагалі ніяких відомостей, а тому, що ці відомості йому були невідомі й недоступні. Їх треба шукати у виданнях, що появлялися на Західній Україні або еміграції в Европі перед останньою війною, передовсім у редаґованому мною календарі-альманаху „Дніпро", у „ЛНВ" та „Віснику" Донцова, у виданнях „Червоної Калини", збірниках „За Державність", „Табор" тощо. Авторові вся ця література була очевидно недоступна, але при охоті її можна розшукати. В ЗДА і Канаді можна знайти „Вістники" Донцова, дещо з видань „Червоної Калини", окремі річники „Дніпра". Не одно можна знайти в бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі. Від неї можна дещо набути з дублетного фонду, між іншим комплект журналу „Тризуб" (1925-1940 рр.). Дослідникам нашої визвольної боротьби слід би спеціяльно опрацювати порушену тему. Цим повинні б зайнятися наші наукові й військові організації, та й „Фонд Східньої Европи" міг би причинитися до зорганізування такого видання, як би не був так безнадійно русофільським і байдужим до української тематики.

Все те, про що я досі згадував, займає половину розгляданої книжки. Друга половина присвячена виключно безоглядно-жорстокому систематичному нищенню з одного боку української культури та її носіїв — інтелігенції, а з другого й самої фізичної субстанції нашої нації — її селянства, і то в умовах мирного часу, а не збройної боротьби з армією УНР чи повстанцями. Автор розгортає жахливу картину цього холодно обдуманого нищення української нації й її культурних вартостей червоною московською окупацією.

Читач знайде тут докладні описи „розкуркулювання" під час суцільної „колективізації", штучного голоду, запланованого Політбюром на чолі з покійним тираном, картини розгрому українських науковців, письменників, мистців, кооперативних і інших діячів та Української Автокефальної Православної Церкви. Наприкінці автор вичисляє братські могили українських жертв московської політики народовбивства: могили у Вінниці, на Лукіянівці в Києві й на хуторі Биковня коло Києва. Розуміється, таких могил було безліч по всій підсовєтській Україні, але не про всі нам відомо. Згадує автор також і про енкаведистські звірства на Західній Україні в часі першої окупації її большевиками, але занадто побіжно. Тим часом крім Надвірної, Львова й Тернополя міг він знайти відомості про масові вбивства й по інших місцевостях, як от нпр. у Дрогобичі, Самборі тощо. Вони в українській пресі зафіксовані. Нічого нема про большевицькі звірства на Волині. Недавно вийшли щирі й безпретенсійні спогади Панаса Хуртовини „Під небом Волині" й вони розповідають про ті жорстокості, що їх зазнала від московських енкаведистів і ця сторона широкої української землі — „Волинь незабутня, країна словутня".

Кінчаючи, мушу сказати, що автор поставився до своєї теми з належною увагою й совістю й дав поважний вклад в історію української мартирології „під московським караулом, у тюрмі". Пропуски та інші мимовільні дрібні хиби, спричинені обставинами авторової праці, не обнижують її ваги. І я своїми заввагами не мав на думці її применшувати, а тільки звернути увагу на необхідні доповнення й поправки для евентуального другого її видання, або взагалі для праці подібного змісту. Авторові ж „Голготи України" й видавництву „Українського Голосу" належиться від усіх нас щира подяка за цю вельми інструктивну книжку.

(Кінець)

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

„ДЕ „МИКИТА ЛИС" ЖИВЕ..."

(У 25-ліття мистецько - журналістичної праці Едварда Козака — Ека)

Пані Кірбі писала в „Дітройт Ніюз":

„Чи ви бажали б відвідати існуючу по нинішній день Країну Чарів? Тоді кожного дня, в год. 9-тій ранку, накрутіть вашого телевізора на станцію WWJ-TV і подивіться на дітройтський „Playschool". Або, краще, пригляньтеся, як через магічний екран входять до цієї країни ваші схвильовані 3-літні потіхи".

Сенс слова „Playschool" можна б віддати по українськи назвою „Школа Ігри". Це спеціяльна телевізійна передача, призначена для дітей з-перед дошкілля, отже наймолодшого віку, і коли 14. січня 1952 її започатковано, то була це перша цього роду спроба в телевізійній практиці. Вже перші представлення увінчалися, за словами пані Кірбі, „феноменальним успіхом" та викликали справжнє захоплення в колах фахівців, а ще більше в материнських колах. Коли, по двох тільки місяцях праці станція звернулася до дітройтських матерей із запитом, чи вони вдоволені з передачі, то впродовж тижня прийшло понад 14,000 листів з теплими подяками за неї та з гарячим проханням продовжувати її й розбудувати.

Загадка успіху „Школи Ігри" буде вам зрозуміла, коли довідаєтесь, що одним з її співробітників, а, деякою мірою, творчим її натхненником, є знаменитий український мистець-карикатурист Едвард Козак, незрівняний Е к о.

...Починається „Playschool". Після музичного прологу, о год. 9.10, „Добра Фея", що є ніби провідним духом передачі, переносить розгарячковану уяву маленьких глядачів у царство „Містера Іко". Так тільки „далеко", пішла „американізація" нашого мистця, з „Ека" він став тепер „Іко" і під цим іменням знають його всі дітройтські малята. На екрані появляється нам добре знана маска редактора старокраєвого „Зиза" і „Комаря" а, потім, еміграційних „Лисів": випукле чоло, великий ніс і ще більші, таємничо-загадкові скла окулярів. Є в цьому обличчі щось разюче-контрастове: глянете на нього вперше і відносите враження, що маєте перед собою найбільш похмуру під сонцем людину. Раптом, десь глибоко, за склом окулярів, блисне один жартівливий вогник і від нього ціле обличчя прояснюється, розпромінюється, і теплим, соняшним усміхом грає кожний нерв і мускул, кожна зморщина!

Едвард Козак

Мені здається, що дітройтські діти покохали Ека не лише за його чудові „картуни", але й за його усмішку, якою він зустрічає їх кожного ранку.

Властивий Еків „джаб" починається, коли т. зв. „Сторі Спіннер", а в приватному житті дружина дітройтського архітекта пані Боді (Mrs. Boddy) починає розвивати нитку - прядиво своєї казочки. В телевізорі не видно її обличчя, чути тільки милий голос талановитої оповідачки. І, рівночасно, як вона говорить, на екрані починає діяти магічна Екова рука. За почерком його олівця, мов за діткненням чудесної палички, на папері виростає з кіновою швидкістю зачарований світ казки: добродушки несуть через ліс Сплячу Царівну, зайчики граються з вивірками, гриби зі слимачками, а метелики з квітами, хмаринки заміняються в стадо сніжно-білих овечок: ось три бальончики зриваються з нитки, злітають високо, під небо, крадуть у веселки її рум'янці й прекрасно розкольоровані вертаються назад на землю, щоб потішити хлопчика, який плаче за ними...

За тематично - літературну сторінку „історій" відповідає пані Боді, але, звичайно, вони обоє з Еком їх опрацьовують на спільних конференціях. Екові вдалося в той спосіб впровадити на телевізію низку українських казок, між іншими — славну Франкову „Ріпку", що мала великий успіх. Рисунок в Ека виходить трохи упрощений, зогляду на „кінове" темпо праці, але стиль і характер залишився далі наскрізь „еківський", і, я сказав би, рівночасно, наскрізь український, такий соняшно - грайливий, тепло-ліричний, фантазійно-захоплюючий!

...В тисячах домів м. Дітройту з 9-тої години ранку сотні тисяч широкорозплющених оченят вдивляються в екран телевізора, вичікуючи з нетерплячки поки Добра Фея не приведе на полотно їхнього чародія — Іко. Сидять вони, переважно, на долівках, а довкола них розложені зшитки, папери, олівці, кредки, фарби. „Школа Ігри" подумана саме так, що маленькі глядачі не є пасивними учасниками видовища, а беруть в ньому активну участь, отже, слідом за Еком, пробують також рисувати тих самих зайчиків, метеликів та добродушків, що їх в и ч а р о в у є на екрані рука мистця.

„Коли розпічнеться програма „Playschool", тоді жадна сила не відорве моїх дітей від телевізора" — пише одна мати до редакції „Дітройт Ніюз". — „Тоді можна їх спокійно лишити в хаті без „бейбі-сітера" і йти з хати на цілу годину, з певністю, що нічого злого їм не станеться".

„Містер Іко" це вже знана й популярна в Дітройті постать. Часто, переходячи тою, чи іншою вуличкою, приходиться йому чути з вікна, чи з балькона дому таке щире, дитяче: „Ecko, I like you!". „Me too", — підхоплює тонюсенький голосок іншої дрібної істоти, що виглядає на світ із дитячого візочка. Тільки за Велику Суботу і Неділю ц. р. прийшло на станцію, на адресу Ека і пані Бодо, 113 листів з подяками і заввагами дітей і матерів на тему передачі в Велику П'ятницю. Американці мають цю гарну прикмету, що дуже реагують на виступи мистців, артистів, чи на появу літературних творів і просто засипають листами видавництва, концертові бюра, чи радієво-телевізійні станції. Під цим оглядом ми, українці, ще „важкі" і ніяк не дамо себе „спровокувати" до висилання хоч одної такої карточки у рік...

Еко згадує також із вдячністю дітройтську американську пресу, зокрема щоденник „Дітройт Ніюз". Ця газета вірно супроводжала Екову кар'єру на цьому континенті, почавши з того дня, коли контрактор від малювання церков, мр. Малія, „відкрив" Ека, як він порався з „великим пензлем" коло дітройтських тротуарів...

Зі зворушенням говорить наш мистець про цю теплу й дружню атмосферу, що зустріла його, першого на станції скитальця, з боку дирекції програми, друзів-артистів та всього технічного персоналу. Особливо гармонійна співпраця існує від першого дня між Еком та його „оповідачкою" п-нею Боді. Це ж, головно, їй завдячує Еко свою теперішню кар'єру „містера Іко". До неї першої прийшов Еко зі своїм проєктом - ідеєю „ілюстрованих історій", вона допомогла йому оформити цю ідею з технічної й літературної сторінки, вона, врешті, представила готовий вже проєкт до розгляду і запізнала Ека з відомим режисером телевізійних програм, п. Волтером Коста.

І тоді зустріла Ека дуже мила несподіванка... Коли, вже по підписанні контракту, пані Боді, виступаючи в ролі перекладача, водила Ека по різних „офісах" і потрапила з ним до кабінету головного режисера, пан Коста якось так, мимоходом, спитав Ека, якої він національности.

—Українець, — відповів мистець.

— Гм, сказати правду, я також українець, — заговорив ломаною, але українською мовою пан Коста.

Виявилось, що його батьки були українські емігранти з Галичини і називалися Костирки.

Крім щоденних виступів на телевізії, Еко від недавна почав працювати в царині рисункового фільму. Він має окрему умову з великою корпорацією „Jam Handy", що займається виробництвом короткометражних музичних, реклямових, а, передусім, т. зв. „едукаційних" фільмів, призначених для шкіл. Еко оформлює для тієї компанії т. зв. „музичні історії" для дітей, тобто до існуючої вже, переважно клясичної музики, виконує кольорові ілюстра-

(Закінчення на стор. 4-тій)

Едвард Козак — Еко
„Еко в трьох вимірах" —
шарж Любослава Гуцалюка

Еко й пані Боді на відвідинах у Міській Лікарні в Дітройті, на відділі невиліковно хворих дітей

ХВИЛИНИ ВТІХИ Й НАСОЛОДИ

Ось, нарешті, вибрав щасливу годину та опинився в Художньому Музеї у Филаделфії. В затишку, на легкому взгір'ї підіймається велетенська споруда в дорійському стилі з колонами. Всередині багато фресків, орнаменту. В світлих, просторих залях розміщені олія, сепія, вугілля, акверіля, твори тонкого різця та ще тоншої срібної і золотої нитки! На стінах величезні ґоблени фляндських, італійських, французьких майстрів. Цінні дереворити, масивні меблі, барельєфи, ґраверство — часів „барокко"! Багата ґалерія картин та фото-копій Пікассо. Ґалерія Коннелі Гайнес, тут і знаменитий портрет олією — Стефана Жірардо. Ось різними фарбами переливається модерно-футуристичний пензель А. Е. Гватіні з Мехіко. Але центром уваги спостерегача є Венеція. Роскішна, кругла, куплообразна заля покрита склом; по середині б'є фонтан; плавають золотаві риби, а по стінах великі полотнища-портрети в масивних оздобах — часів ренесансу! Ось — „У в'язниці" — три діви приготовані до інквізиції-пензель Ґловані Батіста з Тиролю. Діви спокійні, як сон, бо дух переміг над тілом і страхом! Рядом „Мудрець заглиблений в книгу" — Андрія Солларіо. Скільки глибини та розуму під тими масками! Ось Мати Ісусова та апостол Іоан: „Біля розп'ятого Христа на Голготі" — Ель Ґреко. Безмежна, материнська, вічна печаль і святий подив апостола! Увагу відвідувача притягає картина під назвою „Титан", Ґловані - Бусі. Половина обличчя „Титана" за спущеним серпанком. Таємничість задуму, суворість, рішучість, тверда воля, могутність та сила Геркулеса; це, дійсно, „Титан"! Ще далі — „Філософ з книгою", — твір Мартіна-Ван - Рейсфельда. Книжник міцно натис рукою на череп людини і цим символізує, перед розп'яттям, воскреслого Христа! Далі ґалерія англійських мистців. „Одинока хатина і самітні коні в степу" — над усім зловіще небо перед бурею. Фарби сиґналізують про небезпеку! Це робота художника 18-19 століття Джана Констабле. Ще далі „Корови на водопої та туземці на човні" — соковитий етюд британця — Вільяма Л. Елкінса. Чудовий портрет — Генрі Байбурна. Ось на лісовій прогалині „Діти на ослі" — твір Ґеорґа Генрі Гарлова. Фарби соняшного дня і дитячої радости! Там знову казкова природа: вода, квіти, сонце, дерева-етюди, пейзажі — Томаса Гайсборонґа. Перед вами густий аж темний „Ліс", як страшні обійми, — полотно Джана Констабле. Ось еволюція побуту та атрібути Пенсилвенії, що прокинулась до нового життя — це все пензель американських художників. Окремо великі залі церковно-релігійного мистецтва різних напрямків і шкіл. І багато, багато ще цінних, дорогих мистецьких скарбів. Багато ще треба днів, щоб оглянути цей величний музей... Бо тут і самобутнє та відмінне мистецтво азійських народів, в першу чергу японське. Ш к о д а тільки, що ці перлини людського генія так мало відвідують наші люди.

о. К. Даниленко-Данилевський.

ЕМІҐРАЦІЙНА ВЕСНА

Там десь весна шовкові сіє чари,
Зеленим шумом моляться лани —
А в мене думи, мов осінні хмари,
На пустарях чужої далини.

В небес глибіні безбережно-сірій
Десь журавлі видзвонюють привіт —
Але мене чужий далекий вирій
Не поверта до батьківських воріт.

Там десь весна: цвітуть черешні білі
Цілує вітер кучері беріз —
І дивиться на села опустілі
З рушницею при боці вірний ліс.

І хочеться устати мужньо, месно,
Усе здолати: смерть, і біль, і жах,
Щоб хоч одну розкішну вільну весну
Прожити там — на рідних берегах.

Р. Завадович.

Вадим Лесич

МІЖ ЗЕМНОЮ Й БОЖЕСТВЕННОЮ МАДОННОЮ

(Думки і почування біля різьби Михайла Черешньовського)

Коли дивлюся на різьбу Михайла Черешньовського, усоте відкриваю містичну таємницю великої істини: людина є создана на образ і подобіє Боже. Приходить це мені завжди на думку, коли оглядаю велич „Матері Божої — Рятівниці", з усім інтимним для мистця світом цієї виструнченої композиції, чи коли вдивляюся в опливані форми його небуденної серафічної „Мадонни" (в останньому варіянті), з позірними схожостями на Архипенківські натяки подовгастих вглибин, проте в своїй суті творчій — незалежної і зовсім не Архипенківської, яка стоїть над усім, як покрова, — і відчуваю, що це ціль якогось невидимого світу і наземна музика одночасно, невловність божеська, схоплена в неозорій миті земного тривання. Це різьба, що в своєму піднесенні молитовному, сягає сфер засвітньої музики.

М. Черешньовський: Мадонна

Подібні почуття ворушать мною, коли стаю віч-на-віч із „Совістю" з якимись необорними очима, що пронизають наскрізь, з цим черничим, лагідним і суворим водночас, упрощеним до всіх можливих, мабуть, меж — мініятюрним постументом неглибної Немезіди з творчого уявлення Черешньовського.

У цьому кліматі абстрактних творів, або тесаних у ясно бронзовастому дереві, — відчуваю незмінну правду про Богообраз людини — майже у дотикальних вимірах. Чи це маєстат патріярхального „Косаря" в бойківській, скупченій, батьківській суворості „ґазди", чи визов героя на устах і в усій поставі „Приреченого" з петлею на шиї (в обидвох варіянтах), чи „Безіменна голова", — як відсвіт якогось, наче єзуїтського, фанатизму з ледь помітною ґримасою іронії, якась наче одна з голов символічного Джіролямо Савонаролі, чи це інтриґуюча „Голова дружини" мистця, в якій бачу не лиш вирізьблену в камені мить теперішнього, але й вловлену суть — минулого цього обличчя.

Усе це не лиш різьба однієї схопленої миті, як от наприклад у такого потрясаюче неперевершеного майстра, як Бурдель, у його погрудді Бетговена, — це не многогранна односпрямованість скульптури майстра пристрастей і страстей, геніяльного Родена, — різьба означеної зворотними точками якоїсь епохи тривання, часової вимірености, проєкції між психологічним минулим і майбутнім, це творча рівновага між абстрактним (візія) і конкретним (живий модель і матеріял творива), між внутрішнім світом уявлень і зовнішнім виявом створеної маски. Це не відосередність відійшлої вже, як це відчуваю, модернізаційної доби мистецької деструкції з її розкиненими площинами і покручами несиметричних кутів бачення, — а явна, індивідуально напружена конструкція, — не аналіза (як хотілося б декому) з усією недокровністю розчленування, а творче змагання до пластичної синтези.

У різьбі Михайла Черешньовського, здається мені, я знайшов не тільки долотом і різцем різьблену тему, цебто зміст, а й ідею твору. Його скульптура — це не нагробні плити, ані ювілейні стовбури, ця дань міщанському суспільству і його снобістичним ідолам, де іноді смерть схрещується з ненародженим, що залюбки схвалюють деякі наші споживачі мистецтва, це не реалізм закамарків блудної людини, не дотикальний образ визволених інстинктів, що оголюють еретичну душу, — це твір вивершеного духа, що виполіровує шорстокості фізису, це „я" людини, бачене і відчуте — як гармонія, як величний акорд у неземських органах святині всесвіту, — де одна пилинка марна, але жива й дійсно інсуюча, в камені вічности кута різьба Черешньовського, шукає своєї сув'язі у сузір'ях Божих.

Петро Ромен

ЕНЕЙ НА „ЛІТЕРАТУРНОМУ ЯРМАРКОВІ"

(Уривок)

Еней, читаючи „Свободу",
На оголошення набрів:
„ОДВУ, домівка — у суботу
Літ.-ярмарок". І порух брів
Без слова мовив: це чудово.
Дивись — „журнал живого слова"
В Америці це диво-див.
Літературні вечерниці...
Колись у Харкові-столиці
Еней найбільше їх любив.

Тоді збіралися у „Плузі"
Поети всякі і мистці,
Щоб присвятити час всій Музі
У дружнім колі. Тут співці
Свої поезії читали
І словом дивним чарували
Юнацтво... Місто і село...
Гай-гай, усе неначе снилось.
І де воно усе поділось?
Неначе вітром рознесло.

І ось тепер він у Ню Йорку.
Еней уже й до нього звик,
Неначе жив багато років.
Іде і думає про вік:
О, блиск реклям... Вогні Бродвею!..
Які тут зродяться ідеї?!.
І раптом став і аж закляк:
І уклонивсь тоді з респектом:
Там, як по Невському Проспекті,
Ішов замислений земляк.

„Микола Гоголь? — „Так Енею" —
Почулись тільки ці слова.
Як два брати — рідня з ріднею —
Зійшлись і серце ожива.
„Деж ти узявся? Звідки нині?"
— Та звідки ж, друже, з України" —
Як пісня, вирвалось з грудей.
Еней крізь сльози усміхався
І знов до Гоголя звертався,
Питав, дивуючи людей.

„Ну, як же там?.. Стоїть хатина,
Де виростав я?.. Чи жива
Матуся, бідна сиротина?
Що принесла доба нова
Після війни? Скажи хоч слово!
Відкрий завісу. Хай я знову
Пізнаю всі її жалі,
Почую голос, рідну мову,
Побачу Київ... Синь дніпрову —
Всі чари рідної землі".

Микола Гоголь очі мружив
І пильно слухав. Потім став,
І до Енея сумно: „Друже,
Про це ти краще б не питав..."
„Але стрівай, — Еней озвався, —
То як же ти сюди пробрався?
Як емігрант чи, може, так,
Як дипломат, прибув тут жити,
Щоб москалям і тут служити?
Чи може... може ти „східняк"?
„Енею, годі; Досить друже!

Мовчи, бо ребра потовчу.
Чи ж я на те про мертві душі
Писав, щоб чути те, що чув?
Це так тебе учили в школі?
Залиш Чубатому Миколі
Мене штовхать до москалів.
Колись про це ми поговорим,
Про наше українське горе,
На нашій не своїй землі.

А зараз хочу я послухать,
Як ви тут нині живете.
Бач, піднялася завирюха
Така, що й слід наш замете.
Не видно їй кінця і краю.
Дивись, які чорти кружляють,
Збивають нас тепер з путі.
І там вони і тут між нами.
Поодягалися панами
І ходять з нами, як святі.

Хто ж за Вакулу у нас стане,
Що й чорта може осідлать
І грамоту з Кремля дістане,
Щоб нареченій дарувать.
Щоб стала наша Україна
У всій красі, як та царівна,
І прорекла на цілий світ
Ім'я свого героя-мужа?..
Веди ж мене, показуй друже,
І дай мені про все це звіт".

Еней рапортує:
„Ми всі осіли на Давн-тавні,
Де всі традиції живі.
Тут ми зустрінем типи давні,
Зустрінуться також нові.
Тут зберіглись, живуть ще досі
Радянофіли-малороси.
Ці хвалять тут УРСР
І видають „Щоденні Вісті".
Такі ж вони, як років двісті,
І не змінилися й тепер.

Є українці і русини
І низка всяких Україн,
Що встали у лихі години,
Як фенікс з попелу, з руїн.
Ось тут „Соборна Україна".
Ця є рожево-прогресивна,
Що вліво держить кожен крок.
Їх лідер, кажуть, є Кедровський
Він має, кажуть, розум хлопський,
А Драгоманов їх пророк.

Той лідер, справді, вовк є битий
І розуму усіх навчить.
Він на ОДВУ є страх сердитий,
Як на кота рябко гарчить.
Він три грубезних томи носить,
А в томах тих „страшні" доноси.
На кожних зборах він кричить:
„Тут все... За вами чорні плями!
Хто ж говорити буде з вами?
Сидіть тихенько і мовчіть".

За ним цю ж пісеньку співає
В УНДС діяч один...
Тепер, як бачиш, їх повчає
Як не Кедровський то Кедрин.

Бо на руїнах диктатури
Для них „прекрасна каньюнктура".
І для реваншу випав час.
Цей радить назву їм змінити:
„Хто з вами буде говорити?
Компромітуєте ви й нас.

Ви добрі люди — я не проти,
Але нащо вам назви ці?
Оглянтесь! Будьте „патріоти"
І викиньте оте „наці".
Бо ви не націоналісти,
Ви демократи й гуманісти,
Для чого ж назву ту носить?
Ви вже давно змінили віру,
Тепер є час змінити й шкіру
І всім про це оголосить".

УНДС — це середина:
А ні туди, ані сюди,
Щоб, як настане та година,
Сухими вилізти з води.
Теоретична їхня теза
Є закликом: „Творім синтезу"!
Вони голосять її скрізь.
Але не йде тут ця наука,
Бо є в нас Лебідь, Рак і Щука
І нерушимим є наш віз.

ОДВУ од віку і до нині
У „Самостійній Україні"
Тримає меч двосічний славний,
Кує Відродження Державне.
ООЧСУ росте на славу,
Щоб відновить ще раз державу,
В якій не буде жадних бід:
Державу Чотирьох Свобід...
У „Києві" трима бунчук
Князь галицький Романенчук.

І ДОБРУС має славу добру.
Ще є в нас ОДУМ, Пласт і СУМ,
Щоб зміну виховать хоробру
І розганять зневіру й сум.
Тут стільки академій, зборищ,
І товариств і середовищ,
Що не потрапиш де іти,
Де ліві є, а де є праві,
Хто буде зверху у Державі,
І хто ж веде нас до мети?

Але тримається порядок.
Як дома кожен тут осів.
Національний платим даток,
Хоч, слід признатися, не всі.
Оце така у нас картина:
Американська Україна
Живе і творить шум і гам.
Об землю вдарились ми горем
І тут буяємо за морем
На страх і гибіль ворогам.

На цьому хочу я скінчити, —
Сказав до Гоголя Еней.
Пора на Ярмарок спішити.
Он бачиш скільки вже людей,
Дивись, ідуть он цілі юрми.
Але зайдімо ще до „Сурми"
Туди заходить Ікс і Зет
Про се про те поговорити,
І меду можна тут купити,
Як стане гірко від газет.

Газет, часописів, журналів
У нас тепер хоч одбавляй.
Чим ми були і чим ми стали, —
До серця кожен промовля.
З Канади — „Гомін України",
А „Українське Слово" лине
З Парижу аж за океан.
Як фенікс з попелу й руїни
Встає „Сучасна Україна",
Гримить, аж котиться луна.

І „Українець-Час" постійно
Також нагадує про те...
О, „Український Самостійник"
І „Український Прометей"!
А для тутешнього народа
Є в нас „Америка" й „Свобода",
Та нас вони не вдовольнять.
Тому читаєм (що ж тут злого?)
„Східняк" і „Нове Руське Слово",
А також польський „Новий Свят".

Алярми „Сурми" голосисті
Серця пронизують, як струм.
А з Ульму — „Українські Вісті",
„Освобожде765" і „Штурм"
Мов над Дніпром шумлять „Пороги".
У „Нові Дні" для нас дорога,
І чуєм „Крила" в нас ростуть.
І тут ми маєм „Київ" нині,
І в „Самостійній Україні"
Ростем, рвемось у висоту".*)

*) „Енеїда" на сучасний лад перелицьована друкується в жур. „Самостійна Україна".

Володимир Барагура

СПОГАД ПРО Б. І. АНТОНИЧА

Надто вчасно згас Богдан Ігор Антонич, щоб на підставі його творів та скупих джерельних матеріялів про нього можна було створити собі повний образ Антонича — людини й Антонича — мистця. Через те ті, які пишуть про автора „Привітання життя", користуються особистими спогадами про нього. Таким шляхом іду й я.

Більшість авторів статтей про Антонича цікавляться готовим поетом, аналізують його твори з ідейного й мистецько - формального боку, визначають йому місце в літературі та намагаються на підставі його невеличкої мистецької спадщини накреслити шлях, яким пішла б його творчість, якщо б він писав далі. Я хочу подати декілька фактів до преісторії творчости Антонича, хочу кинути бодай частинно світло на генезу його поетичної творчости взагалі. Хочу сягнути в ті часи, що попередили сам творчий процес поета та з'ясувати деякі рушійні сили, що ділали на самих початках мистецького ставання Антонича. Бо Антонич був вже поетом, поки запрезентувався публіці своїми друкованими творами.

Очевидно, що для викриття ембріону поетичної творчости Антонича, треба б сягнути аж у його раннє дитинство й юнацькі роки, у родинну атмосферу, у шкільні часи, а передусім у лемківське оточення — людей і природу, які так завагоміли на його мистецькому світогляді.

На жаль, про той період життя поета немає жадних даних. Їх із трудом може вдасться зібрати, колись, на рідній землі.

Тому почну від того моменту, коли Антонич увійшов у тісніший контакт із українським культурно-мистецьким процесом. Властива поетична творчість Антонича починається з його прибуттям на університетські студії до Львова. Чи він писав уже на гімназійній лавці, сказати не можу. На всякий випадок, якщо такі спроби й були, то без більшого значення для самого мистця й для української літератури, бо в гімназії української літературної мови Антонич не знав. Не знав її й у перших початках свого перебування у Львові. І щойно за деякий час надлюдською силою волі й наполегливою працею опанував її в усій повноті й красі та володів нею майстерно в своїх творах. Бо в розговірній мові він ніколи не позбувся свого лемківського акценту й не опанував літературних наголосів. Занадто бо затяжіла на ньому лемківська говірка. Це й було причиною дружніх шуткувань товаришів з університетської лавки, які називали його між собою Антонич (з наголосом на першому складі від початку).

Його коротка, сутула, незграбна й недбало одягнена постать із великою головою на короткій шиї, звернула на себе швидко увагу студентів україністики й полоністики і стала популярна серед його колег. Звернули на нього увагу й професори. Бо Антонич, не зважаючи на те, що більшість часу присвячував вивченню української літературної мови й писанню поезій, складав також блискуче магістерські іспити й вибивався на перше місце на семінарійних вправах. Пам'ятаю, що на полоністичному семінарі проф. Г. Гертнера довгий час дискутувалася одна проблема, над якою працювало багато найздібніших студентів. Але тільки Антонич дав обґрунтовану її розв'язку, чим здобув собі подив колег і признання професора.

Коли я давав реферат про гумор і комізм, до якого я послужився різними авторами, єдиним дискутантом, що забрав речевий голос, був Антонич. Він дав тоді доказ, що знав усі цитовані праці й орієнтувався в них основно.

На львівському університеті Антонич попав в українську стихію. Нав'язав особистий контакт із студентами україністики — Богданом Романенчуком, Ярославом Рудницьким, Мирославом Семчишином, Іваном Дурбаком, і Теоктистом Пачовським, які увели його в ширше коло колег, що об'єднувалися в „Гуртку Студентів Україністів", секції про „Студентській Громаді". Приналежність до ГСУ мала незвичайно велике значення для поетичної творчости Антонича. Між членами гуртка панувала дружня, тепла, родинна атмосфера. Гурток не лише об'єднував нас на професійній базі, але й на підставі спільних зацікавлень, бо мав за завдання поглиблювати україноназнавче знання, якого польський університет не давав. Він спонукував членів до самостійної наукової праці. З тією метою його члени відбували сходини з доповідями, дискусіями, рецитаціями, читанням творів тощо. При Гуртку існували різні курси, що підготовляли студентів до магістерських іспитів. Наші сходини притягали велике число гостей - студентів інших факультетів. Гурток розгортав і живе товариське життя, а правдиво товариською принадою була щорічна прогулька на „Чортівську скалу" та озера в околиці Винник.

Не диво, що й Антонич, який був самітником і тяжко зживався з людьми, почувався добре в нашому гурті. Гомінке й безтурботне студентське життя та дружня атмосфера членів Гуртка вхопили й Антонича в свою течію.

Із членів ГСУ найбільше цікавила Антонича особа по-

Гурток Студентів Україністів у Львові, кінець червня 1931 р. У другому ряді знизу, перший на ліво, усміхнений, —Антонич. За ним у ясному одязі Іван Дурбак (журналіст, тепер у Австралії), другий від нього в окулярах Богдан Гошовський (видавець дитячої літератури); У першому ряді знизу сидять: третій від ліва Мирослав Семчишин (журналіст — Англія), Богдан Романенчук (видавець „Київ"), Ярослав Рудницький (проф. унів.); Перший ряд згори — четвертий від ліва Теоктист Пачовський (дослідник старої укр. літератури); Другий ряд згори, останній на право — автор статті; Другий ряд знизу, друга відправа — Ліда Л., перше кохання Антонича

ета Романа Завадовича, що друкувався в різних тодішніх літературних журналах, зокрема в „Літературно-Науковому Віснику" Донцова. Сам Завадович рідко бував у Львові, бо жив в своїй рідній Золочівщині. Проте його особа, зокрема „Завадович-поет, дуже цікавила Антонича, який часто запитував свою співучою ламаною мовою: „А де Завадович друкує свої твори?" Чи й які були ближчі особисті контакти обидвох поетів, про це міг би докладніше сказати Завадович. Безперечно Завадович був тим рушійним чинником, що несвідомо для себе дав Антоничеві поштовх піти шляхом поетичної творчости. Іншим етом, що впливав на Антонича своїми ідеями й мистецьким їх висловом, був Ріхард Марія Рільке, якого Антонич залюбки перекладав. Знав він і всіх українських поетів. Зокрема цікавив його Маланюк, а ближчі взаємини сднали його з Гординським.

ГСУ був тим форумом, на якому Антонич перший раз виступив публічно з читанням своїх творів, що увійшли до його першої збірки „Привітання життя".

Сходини гуртка відбувалися на вільному повітрі, або в одній із заль Академічного дому. Антонич читав свої вірші сам. Він мав їх списані у грубому зошиті в твердій палітурці. Добрим читцем Антонич не був, якщо брати справу з формально-технічного боку. Зате видно було, що поет підчас читання переживав свої поезії не менше глибоко ,ніж у хвилині, коли їх творив. Він попадав у екстазу, відривався від оточення й увесь поринав у поезію. Голос його ставав високий, лице багровіло, очі блистіли. Ціла статура подавалася взад, голова була відкинена. Коли тільки співучо закінчував останнє слово строфи, зразу повертався в дійсність, щоб під час читання наступного вірша знову попасти в екстазу.

Хоч усі члени гуртка стояли під враженням його своєрідної життєвої філософії, еготично - автобіографічного характеру його поезії, оригінального, досі неподибуваного в нас, способу вислову, то не всі зразу усвідомили собі, що в їх лавах виступає один з найвизначніших західноукраїнських поетів новішого часу. Деякі весельчаки кепкували навіть із його сміливих і незвичайних порівнянь, в роді „Антонич був хрущем і жив колись на вишнях", чи „Антонич теж звіря сумне і кучеряве".

Поет не брав собі до серця кепкувань і на кожних сходинах виступав із новими поезіями, здобуваючи собі ступнево чимраз більше признання слухачів. Згодом його вірші почали друкуватися в різних літературних журналах і редакції звернули на молодого поета свою увагу. А коли появилася його перша збірка „Привітання життя", скромна книжечка в зеленому обкладинці, Антонич став центральною фігурою не тільки в ГСУ, але в нашому літературно - мистецькому житті.

Поруч впливу студентського оточення й літературних впливів — третім важним чинником, що заважив на генезі Антонича — поета було його перше кохання. З природи Антонич був до жінок несміливим, уникав їх, а якщо й доводилося йому побувати в їх товаристві, то інтересним кавалером не був. Він познайомився ближче з студенткою Лідою Л. Кохання Антонича не було щасливе, і тривало коротко. Бо весела й пустотлива красуня не брала його почувань надто серйозно й глибоко. Її імпонувало те, що якраз її особа стала предметом зідхань найдіснішого поета. Все таки знайомство Антонича з Лідою мало свій вплив на його ранню творчість. Постать дівчини, що прикрашувала обкладинку першої збірки, подібна до Ліди.

* *

Був весняний ранок. Соковита зелень дерев університетського парку, квітники й чиста синява неба наповняли душу радощами. Я поспішав парком до університету. Напроти мене йшов Антонич. Ми поздоровили себе, але я побачив, що Антонич зробив рух, наче б бажав зупинитися на розмову, Я пристанув. Він у приступі несподіваної щирости, що було рідкістю в нього, сказав:

— Знаєте, пишу лібретто до опери „Довбуш". Антін Рудницький компонує музику. Гординський читав лібрето, казав, що знаменита річ. Але мушу ще працювати. —

Я хотів розпитати про деталі, але Антонича вже опустила перша хвиля щирости й він не давав вичерпних відповідей. Ми ще хвилину поговорили, я погратулював йому й побажав успіху в праці. Я не знав тоді, що бачу його „хлопчину з сонцем у кишені" — востаннє.

„ДЕ „МИКИТА ЛИС" ЖИВЕ..."

(Закінчення зі стор. 3)

ції. Досі зілюстрував уже шість таких фільмів і саме недавно закінчив оформлення „Пер Гінта".

Іншими словами — наш, український Дісней завойовує Америку повною парою, а свої підбої починає з Дітройту. До речі — Еко має уже пропозиції і з Ню Йорку. На жаль, обмежена форма цього нарису не дає мені змоги спинитися над іншими його планами - ідеями, в які так невичерпано багата творча природа цього феноменального мистця. Зрештою — треба повернутися, хоч на момент, і до наголовка нашого нарису, а він пригадує нам, що Еко — це також редактор журналу „Лис Микита"...

Так, попри складну й нелегку, „контрактову" працю в телевізії та в фільмовій індустрії, попри інші додаткові зайняття, Еко ще знаходить час на енергію редагувати, ілюструвати й писати „Лиса Микиту". З особою Ека тісно в'яжеться одна особлива глава в історії української журналістики останнього 25-ліття — це історія модерного, сатирично - гумористичного, ілюстрованого журналу. Саме цього року минає 25 літ, як у 1928-му році Лев Лепкий, видавець львівського журналу „Зиз", запросив до співпраці Едварда Козака, тоді нікому ближче незнаного урядовця кооперативи в Стрию...

„Щось небуденне, вулканічне кипіло в цій молодій людині! — розповідає ред. Лепкий. — Оригінальність таланту, блискуча помисловість і невичерпана творча інвенція просто розсаджували його. З лекцій, в студії Олекси Новаківського він вертався знеохочений, жаліючи, що школа не поширює, а гамує його розмах. По двох, чи трьох пробних числах я віддав в руки „незідомій, молодій людині" ілюстраційне оформлювання „Зиза".

Так народився Еко.

Гумористична професія звела мене з Еком у 1934-му році, коли він став редактором журналу „Комар" у Видавництві Івана Тиктора. З того часу, мірою моїх сил та спроможностей, помагав я йому „тягнути" красного „Комаря", потім мюнхенського „Лиса Микиту", далі ню-йоркського „Лиса", а тепер, спільними силами, тягнемо оба дітройтського „Лиса Микиту". Хочу вірити, що замкнений в цих кількох рядках 25-літній етап праці знаменитого сатирика-карикатуриста знайде ще колись свого історика, може і в нашій еміграційній дійсності.

Мені щиромy ентузіястові його мистецтва, а потім учневі та співробітникові, хай вільно буде тут скласти сердечне привітання в день 50-річчя і з нагоди 25-річчя творчої його діяльности, такої багатої і прекрасної!

Ікер.

ПЛЕНУМ ПРАВЛІННЯ С.Р.К.У.

З 4 по 10 квітня в Києві проходив VIII. пленум правління Спілки радянських композиторів України. В його роботі взяли участь композитори Києва, Харкова, Одеси, Львова, Ужгорода та інших міст республіки. Під час доповідей та дискусії ствердили, що „твори, створені за останній рік, свідчать про деякі успіхи в розвитку музичного мистецтва. Ряд композиторів України створив великі симфонічні твори, які заслужили позитивну оцінку музичної громадськости. Серед них — нові симфонії композиторів В. Гомоляки, К. Домінчена, С. Людкевича, сюїта „Картини моєї Батьківщини" В. Нахабіна, кантата „Клятва молоді" Г. Жуковського та інші". У вокальній творчості відзначено твори Г. Верьовки, Л. Ревуцького, А. Філіпенка, А. Кос-Анатольського, П. Козицького, Ю. Мейтуса, Я. Цегляра, та І. Козака.

Але „поряд з успіхами... відмічали і серйозні недоліки в діяльності Спілки радянських композиторів. Головний з них — незадовільний результат роботи українських композиторів над оперою". Не завжди гаразд також і з піснями творами, бо між ними є й такі, „що написані на низькому ідейному і художньому рівні, на сірі, невиразні, а іноді й ідейно порочні тексти". Очевидно, що „учасники пленуму піддали критиці працю правління Спілки радянських композиторів України за... недостатню увагу до питань ідейного виховання композиторів", хоч те правління вже тепер „готується до знаменної дати — до 300-річчя воз'єднання України з Росією". Цікаве й те, що між згаданими композиторами названо тільки єдиного С. Людкевича зі Львова.

НАГОРОДИ ПУЛІЦЕРА ЗА 1953 Р.

Колюмбійський університет призначив нагороди в цьому році за різні ділянки культурної праці. Ці нагороди не надто високі (за драму вона виносить тільки $500), але їхнє значення дуже важливе, бо вони причиняються до популярности відзначених творів та в той спосіб причиняються до їхнього поширення, а одночасно дають авторам моральне вдоволення.

В ділянці повісти (роману) нагороду призначено Ерностові Гемінґвеєві за його коротку повість під заголовком „Стара людина й море", яка минулого року друкувалася в журналі „Лайф" і пізніше вийшла окремим книжковим виданням. Гемінґвей втішається світовою славою від часу видрукування своєї повісти „Прощання із зброєю" (1929). Його стиль наслідували численні чужинні письменники, в нас ним захоплювався Ігор Костецький. Гемінґвей любується також в коротких новелях (шорт сторіс), які вийшли в двох великих збірниках.

Вільям Індж дістав нагороду за драму „Пікнік", яку тепер грають на Бродвею. Це вже друга його драма, що її грають на Бродвею, бо 1950 року там грали 190 разів його драму „Вернися, мала Шебо". Раніше його твори грали в Шикаго. Він народжений 1913 року і зачав свою життьову карієру як учитель середньої школи.

Арчібальд МекЛіш дістав Пуліцерову нагороду в ділянці поезії. Він народжений 1892 року, і цю нагороду дістає вже другий раз, бо 1932 р. він був нагороджений за поему „Конкістадори", яка вийшла і до збірки поем з років 1917-1952.

Пуліцерові нагороди дають також за такі праці як: історія, біографія, міжнародний, крайовий і місцевий репортажі ,вступні статті, часописну фотографію, карикатуру й ілюстрацію, а навіть за редакторську працю.

Нагороду призначувало окреме жюрі з д-ром Кірком з Колюмбійського університету на чолі, а до нього входили 12 членів — представників різних часописів. Цікаве тут ще й те, що Гемінґвей дістав $500, але деякі інші лавреати дістали по $1,000: такі нагороди дістали між ін. фотограф і карикатурист.

Нові Книжки

Нашим малятам. Листочки й платочки. Упорядкувала Марія Юркевич. Відбитка з „Нашого Життя". Филаделфія, 1953. Союз Українок Америки. Стр. 32.

Більшість віршів, оповіданнячок й ін. матеріялу упорядковано за порами року, при чому представлена осінь і зима. Усе з уміщеного тут матеріялу вже було друковане в журналі Союзу Українок „Нашому Житті", проте заслужена упорядчиця збірки пробувала корисну працю, упорядкувавши належно цей матеріял й пристосувавши його до окремого видання. Маленька, чепурна, багата змістом книжечка рятує від забуття багато цінного для дитини матеріялу, що був би загубився по сторінках журналу. Ощадністю місця, очевидно, оправданий дрібний друк збірочки, але це не полегшує її доступности самостійним найменшим читачам. Отож тут вдячне поле для старших — читати цю книжечку вголос своїм молодесеньким приятелям.

І. К.

КНИГА ПРО САГАЙДАЧНОГО

Василь Тирса. Несмертельна слава. Повість з історії України і війська Запорізького. Видавництво — Наше Слово. Лондон, 1953. Стр. 158.

Може й добре, що автор пішов слідами Кащенка й Чайковського, не звертавши уваги на мистецький бік свого твору, а прямуючи подати правдиву розповідь про цікаве життя славного вояка й захисника церкви й культури, Петра Конашевича-Сагайдачного. Тож невибагливий читач отримав просту, живу і цікаву лектуру, чого він звичайний читач, має право домагатися від працівників пера.

Книга писана нерівномірно. Початок її цікавий, дає живий образ життя на західній частині України на переломі 16—17 століття. Але це лише напочатку, де оповідається про подорож малого Петра до Острога і про пригоди під час і після цієї подорожі. Далі починається одноманітна розповідь з повторюванням тих самих висловів, порівнянь й ін. письменницьких засобів. Вагу історичної, а не мистецької сторінки в творі підкреслюють й додані до твору уривки з документів доби гетьмана Сагайдачного.

Автор намагався увипуклити геройчний бік життя Петра Конашевича - Сагайдачного, чим корисно відрізняється від авторів інших історичних творів, („Чорноморці" й ін.), де увага автора спрямовується на такі побутові подробиці, як пиятика й под., за чим звичайно губиться сама доба.

І. К.

НОВЕ ВИДАННЯ „КОЗИ-ДЕРЕЗИ" М. ЛИСЕНКА

Накладом Книгарні „Сурма" в Ню Йорку (Власник п. Мирон Сурмач) появилося нове видання відомої дитячої опери Миколи Лисенка „Коза-дереза". Ця дитяча комічна оперетка має одну дію, лібрето до неї уложила Дніпрова Чайка, а віньєтка роботи Роберта Лісовського.

ГОЛОС ЧИТАЧА

Вибачте, що зверну Вашу увагу на недокладні відомості, які Ви подали в 75 числі „Свободи" (Додаток) про бджоляче жало. Воно складається дійсно з трьох частин (не зубців), але одна з них це хітинова ринва (чи похва), в якій сховані дві тоненькі щетини, на кінці дещо згублі і тут вони мають по одній стороні зазубці (назад звернені зубці). Ці щетини, порушувані окремими м'язнями, висуваються з ринви під час жалення, і тої можна бачити на них краплину їді, що витікає із міхурця їдної залози. До цього апарату належать ще нерви, що виходять із останніх нервових вузлів нервової системи комахи. Жало діє навіть тоді, коли його відділити від тіла бджоли, доки не завмерли нервові вузли. Для бджоли наслідки жалення, коли вона жалить людину або тварину, що має м'яку шкіру трагічні. При витяганні жала цілий апарат разом із їдкою залозою відривається (зазубці). Робиться рана, яка спричиняє смерть, деколи аж через 5-6 днів.

З пошаною

Т. Калитовський.

Від Редакції: Відомості у згаданому числі „Свободи", подані на основі американських джерел.

СМІХ — ЦЕ ЗДОРОВ'Я

До сотника Цяпки на фронт прийшов генерал на інспекцію. Коли він вихилив голову понад окопи, кілька куль забреніли над його головою.

— Це російський снайпер, спокійно відповів сотник Цяпка.

— Чому ви не кажете його знищити?, питався генерал.

— Він стріляє так вже два тижні, але ще нікого не вцілив. Якби ми його поцілили, то на його місце міг би прийти направду добрий стрілець, і тоді був би клопіт.

* *

Молодий учень вернувся з першого літнього табору, і хвалився численними нагородами, які дістав за добре виконання різних завдань.

— А за що ж ти, Петрусю, дістав цю гарну книжечку?, питалася мати.

— За те, що я найкраще й найшвидше запакував мій наплечник, коли треба було їхати додому.

— Як же ти це зробив?

— Я його зовсім не розпаковував, він такий, як він його мені запакували.

* *

Жінка прийшла вже третій раз до дентиста, щоб приписував їй штучні зуби, бо „вони не влазять".

— Пані, я це зроблю, але вже останній раз! Вони мусять пасувати до вашого рота.

— А хто вам казав, що вони не влазять до рота? Я не можу їх запхати до склянки з водою.

Д-р Ростислав Сочинський

НОВИНИ З МЕДИЦИНИ

Лікування астми без ліків.

У дітей, що терплять на окремий рід астми, відпорний на всілякі знані ліки, можна помітити нераз велику поправу, коли їх відділити на деякий час з дому. Про це явище сповіщає одна санаторія, яка лікує тажко хворих на астму дітей з усіх закутків Америки. Четверо з п'яти таких дітей виявляють частинну або цілковиту поправу, перебуваючи деякий час у санаторії, а багато з них втрачає ознаки недуги зараз після прибуття. Приблизно три четвертини хворих задержуються в цей стан на довше, вернувшись додому. Це ще один приклад, як емоціонально-духові, економічні й соціяльні чинники можуть впливати на поставання деяких недуг, які можна лікувати зміною середовища і способу життя.

Самогубство за столом.

„Помимо воєнних втрат більше людей вмирає від ножа й виделки, ніж від рушниці та меча" — сказав колись один визначний лікар. Ця проблема одначе сьогодні також дуже актуальна, зокрема в Америці, де люди їдять більше, чим потрібно, виплекають надмірну вагу тіла, яка збільшує тиснення крови, спричинює поважні недуги серця, нирок, печінки, кровоносних судин і мозку та веде до передчасної смерти.

Коли карати малолітніх злочинців.

Чимраз більші громадські права здобуває погляд, що не сміється карати малолітніх злочинців без попередніх, докладних лікарських і психіятричних оглядин, включно з дослідженням мозку спеціяльним електричним апаратом (електро - енцефалографом). Деякі вбивці й злочинці серед дітей терплять на духові дефекти, які вони успадковують (напр. певні роди епілепсії), або ж набувають через захорування мозку. Ці недуги виснюють нерви їх ненормальну, злочинну поведінку. Такі діти треба вважати хворими, і не нап'ятновувати їх ім'ям злочинців уже заздалегідь. Багато з них можна успішно вилікувати.

Той сміється, хто останній сміється...

Свого часу багато суперечних поглядів і шуму наробив винахід нового ліку проти туберкульози, ізоніязиду. Одним з поважніших застережень був факт, що бактерії туберкульози дуже швидко стають відпорні на ділання ліку і, так би мовити, сміються собі з його безсильности. Виявляється одначе, що можна також насміхатись з бактерій. Останні лябораторійні досліди показали, що поруч з відпорністю до ізоніязиду, під його впливом постає в бактеріях безсилля викликати інфекцію. Цю втрату шкідливого ділання зауважено покищо у пробіркових експериментах. Ваці лі Коха впорснені у досліду мишо не спричинили туберкульози. Всі дані вказують на те, що новий лік матиме також ділання на заразки в людському організмі.

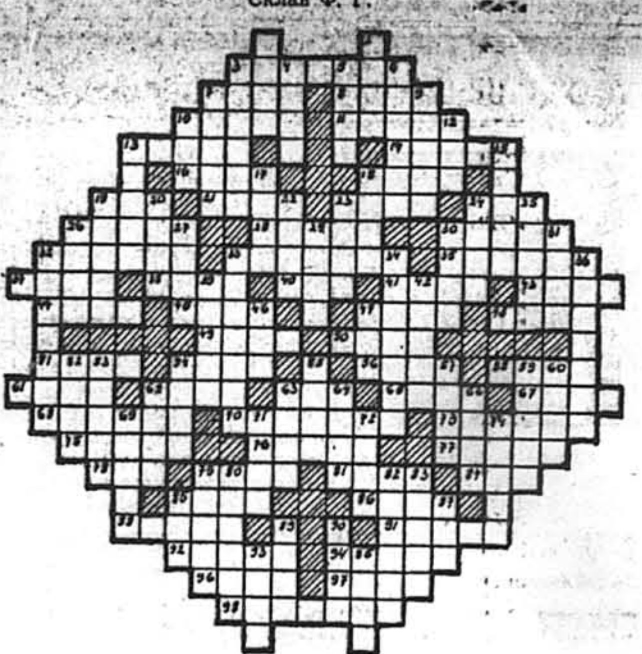
Безпечні операції.

Операції осіб у віці понад 80 років перестали бути тепер небезпечним лікувальним засобом завдяки новітнім здобуткам медицини. Модерний хірург має змогу використовувати крім удосконаленої оперативної техніки, краще знання про відживлення, переміну матерії та водну господарку організму, застосовувати упрощене переливання крови, кращу наркозу і новітні ліки (напр. антибіотики), які запобігають післяопераційним комплікаціям.

РОЗВАГА

ХРЕСТИКІВКА Ч. 1.

Склав Ф. Г.

Поземно: 3. штучна мова, 7. французький фабрикант, 8. виграшна карта, 10. сучасний французький письменник, 11. спричинник Троянської війни, 13. наказ, посланова, 14. вчений — переслідуваний інквізицією, 16. хустка, ковдра, 18. складка (на одягу), 19. московська національна страва, 21. доці, сніг, град, 23. прізвище Сталіна (здрібніле), 24. хвороба коней, 26. містична річка, 28. ударний прилад, 30. геологічний період, 32. земноводне створіння, 33. широкий одяг, 35. ліс геологічного періоду, 37. місця стику володінь, 38. засіяне поле, 40. острів, 41. звичаєве право мусулман, 43. хемічна сполука з киснем, 44. колишнє об'єднання письменників, 45. вага залізничного вагону, 47. злий дух, 48. частка матерії, 49. лугова рослина, 50. стародавній грек, 51. фах, 54. місця молотьби, 56. пам'ятка скандинавської літератури, 58. бур'ян, 61. напрям корабля, 62. англійський філософ, 63. вигук, 65. посуд для розтопленого металу, 67. монах, 68. мебель, 70. закінчення косовиці, 73. рідкісний екземпляр, 75. перепріла солома, 76. деталь вікна, 77. частка димоходу, 78. сціл, колія, 79. продукція митця, 81. країна, 84. староперський цар, 85. частина зрошувальної системи в Середній Азії, 86. шевський ніж, 88. український історик, 91. гарна жінка, 92. частина тіла, 94. сильне враження, 96. городина, 97. часткова оплата, 98. прилад в ткацтві.

Доземно: 1. будівельний матеріял, 2. дівоче ім'я, 3. ляльковий театр, 4. титул, 5. найвища духовна особа в католиків, 6. український артист-режисер, 7. злодій, 9. місце відпочинку худоби, 10. хвороба шкіри, 12. юридичне визначення гарантії, 13. старогрецький драматург, 15. заник нар'єри, 17. заміжня жінка, 18. точна копія, 19. образ, 20. народний співець в Середній Азії, 22. фортуна, 23. примітивне с. г. знаряддя, 24. якість, розряд, 25. командир літака, 26. продукт згорання, 27. місто скиминка, 29. рід меблів, 30. матеріял огрівання, 31. народження ягняти (читати вгору), 32. крижин, 33. арийбальська снасть, 42. франт, 46. елементарні поняття, 47. сполучник, 52. мастило, 53. подвижник, 54. Мойсеєве п'ятикнижжя, 55. примітивна транспортова споруда, 57. селище на Кавказі, 59. знаряддя для січення, 60. син сина, 63. південне дерево, 63. дорогоцінна оправа, 64. прізвище американців, 66. гвинтоподібна деталь, 69. доріжка, 71. світлина, пляма, 72. потилиця, 74. назва літери в слов'янському алфавіті, 79. жалоба, 80. сказана думка, 82. запитник, 83. людський орган, 85. документ, 87. шкляний термін, 89. настоятель манастиря, 90. начинка, 93. кровопивця, 95. дійсна подія.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Рачестер, Н. Й.

З діяльности Допомогового Комітету.

Як у минулому, так і тепер наш відділ робить усі можливі заходи, щоби хоч частинно сповнити ті завдання, для яких він був зорганізований у 1945 р.

Хоч діяльність його обмеження і громадянство присвячує відділові менше уваги, то одиниці, які уважають допомогти ближньому своїм святим обов'язком, — дальше трудяться, щоб облегчити гірку долю залишенців. Вони ж свідомі того, що двадцять тисяч залишенців не можна залишити на призволяще, особливо тепер, в часі американського добробуту, де є всі можливості дати їм підмогу.

Рачестерський Доп. Комітет, не маючи своєї домівки, удався до організації „Самопоміч" з проханням, щоби збірка харчів і одежі відбувалася у їхній домівці. Ще перед нашим зголошенням „Самопоміч" перевела була збірку між своїми членами і прихильниками і мала вже на складі харчі й одежу, які згодом передала Доп. Комітетові.

Другим осередком був Українсько - Американський Клюб. Управа Клюбу дозволила зносити речі до їхнього будинку, не зважаючи на трудноці при переношуванню пачок і клунків біля гостинниці і забавової залі.

П. К. Шевчук відступив куток на склад харчів у своїй крамниці, а для пакування призначив велику кімнату у своєму будинку даром.

У першій збірці зібрано 940 ф. одежі і 220 ф. харчів, які 29 листопада м. р. вислано до Европи, з того до Німеччини 657 ф., до Австрії 503 ф. за оплатою $46.41.

При кінці лютого ц. р. зібрано вдруге і вислано 947 ф. харчів (товщу, цукру, муки, рижу, кави і т. п.) і 213 ф. одежі, з того до Німеччини на руки представника ЗУАД Комітету д-ра С. Кальби вислано 459 ф. харчів і 106 ф. одежі. До Австрії (представ. ЗУАДК-у) 488 ф. харчів і 107 фунтів одежі, за оплатою $44.55.

Разом до Німеччини й Австрії вислано 2,320 ф. харчів і одежі.

Допомоговий Комітет має вже відомості від представника ЗУАДК-у в Німеччині, що першу посилку розділено в осередках: Новий Ульм, Шонґав, Дешінґ, Ляндсгут, Езельсберґ, Амберґ та Мюнхен, долучуючи до посилок з других місцевостей в Америці.

Другу посилку теж одержали і вже роздається найбільш потребуючим.

До успішного переведення збірки причинилося розголошення через радіо-програму, яку дає 25 від. ООЧСУ, головою якого є п. Борис Губка, що зорганізував і веде цю програму на терені Рачестеру. За оголошення не брав заплати, кажучи, що то „йде на добру ціль".

Бувший голова ООЧСУ, магр. В. Чорненький теж проголошував даром з тої самої радіо-станції та особисто переводив збірку з п. М. Єйною з добрим успіхом. Будучи давніше активним членом і секретарем Допомогового Комітету, вложив немало труду у збіркову акцію, працюючи зі старшими іміґрантами, з яких остали до нині активними: пп. Роман Гладун і Конст. Шевчук; пані: Ева Ґерула, Меланія Теребушка, Софія Гунька, М. Шворц і М. Мельник. Решту складу Комітету творять нові іміґранти. Нема в нас ані роздорів, ані ненависти, бо люди, які хочуть працювати для добра своюого народу, все і всюди знайдуть спільну мову.

Коляда.

На заклик Централь УКК і ЗУАДК-у оба наші відділи перевели збірку Коляди на залишенців і зібрали $425.05, які вислано до УКК до передачі ЗУАДК на допомогу залишенцям.

До збірки були запрошені всі Товариства, Братства й Сестрицтва. На жаль, не всі взяли участь.

Можливо, що деякі організації вислали свої пожертви до Централі, однак активну і з'організовану участь у збірці взяли: Український Національний хор, під проводом інж. Яр. Матковського, Орг. „Самопоміч"; Союз Українок, від. 47 і від. 6; Сестр. Пресв. Богородиці, від. 36; У Н. С., Орг. ООЧСУ, СУМА, Пласт, Український Народний Дім і Орг. „Мати й Дитина".

Усім жертводавцям хай Бог заплатить.

Р. Пристай.

Маямі, Фла.

Виступ української піяністки

На запрошення Музичного Клюбу Америки (Мюзишенс Клаб оф Амеріка) відбувся в його залі, 19-го квітня ц. р., концерт піяністки Наталії Ляхович-Климкевич, присвячений творам українських і европейських композиторів. — Цей концерт являвся інавгураційним виступом української піяністки в цій американській музичній інституції, яка наділила її перед кількома тижнями почесним членством.

Перша частина концерту складалася з творів передкласиків і класиків. Головно в чаконні ґ-дур Гендля виказала солістка свою глибоку духову спорідненість із старою музикою та блискучі засоби її випровадження. Теж у підході до творів Доменіка Скарлятті та Гайдна пробилася незаперечно добра традиція Віденської Державної Музичної Академії. У склад другої частини концерту ввійшли твори Н. Нижанківського, Косенка, Скрябіна й Ліста. Велике зацікавлення серед американських слухачів, викликали напоєні українською барвистістю твори Н. Нижанківського та пишна відгомоном духа українського барокко куранта е-моль Косенка, виконана з притаманними Наталії Ляхович-Климкевич любов'ю та відчуттям цього стилю. Одним із кульмінаційних пунктів концерту було виконання ноктюрну Скрябіна, написаного тільки на ліву руку, що являлося, як заявила після концерту д-р Берта Фостер, президент Музичного Клюбу Америки та б. декан музичного факультету Маямського університету, — майстерним показом цього, що може осягнути добрий піяніст тільки при помочі лівої руки та педалу. Справжня віртуозність ціхувала випровадження творів Ліста, особливо його звісної „Кампанелли". Найкращим признанням для української піяністки було, крім невгаваючих оплесків, запрошення до циклю дальших концертів у найближчому сезоні, які знову дадуть нагоду американським слухачам запізнатися з українською музичною культурою.

На бажання піяністки зв'язано її концерт з виставкою українського народнього мистецтва, яку улаштувала у прилягаючій до концертової залі кімнаті п. Катря Годівська та поясненнями в англійській мові запізнала гостей з прегарними експонатами, — виказуючи при цьому глибоке знання цієї ділянки. Під час прийняття, що відбулося після концерту, нав'язалася цікава гутірка про українське мистецтво. Дослідник історії мистецтва з університету в Упсалі (Швеція) граф Г. Фролік звернув увагу приявних на подібність українських та шведських національних барв і орнаментики, яка на його думку датується від тисячеліття. Д-р Б. Фостер заявила в імені американців, що такі твори народнього мистецтва свідчать про плекану віками культуру даного народу.

Чотири маямські щоденники присвятили цьому концертові багато уваги, зазначуючи українську національність піяністки, приналежність місця її перших музичних студій, нашого Львова, до України та назвали твори українського народного мистецтва „скарбами". Учасник.

Ню Йорк, Н. Й.

З життя Українського Лікарського Товариства.

Згідно з рішенням останніх загальних зборів Українського Лікарського Товариства Америки, створено філію товариства на місто Ню Йорк і околицю.

Основуючі збори філії відбулися 28 березня 1953. До Виділу увійшли: голова: д-р Волтер Петришин; заступники: д-р Я. Восвідка і д-р І. Макаревич; секретар: д-р Богданів; скарбник: д-р Кіндрат; члени управи: д-р С. Коренець і д-р Баран. Контрольна Комісія: д-р Нездійминога, д-р Парфанович і д-р Лепкий. Верифікаційна Комісія: д-р Баран, д-р Микулович і д-р Зарицький.

При філії створилася Секція Зубних Лікарів (стоматологів). До проводу Секції увійшли: д-р І. Кіндрат і д-р Гудзяк.

Зборами проводив д-р Любчак. Вступний реферат про завдання філій виголосив д-р Р. Осінчук. Про завдання Секції Стоматологів говорив д-р Кіндрат.

Секретар УЛТА, відділ в Ню Йорку.

Писанка для залишенців.

Уже увійшло в традицію, що українське громадянство Великого Ню Йорку, рік річно влаштовує Спільне Свячене, щоби тим самим відзначити нам дорогі звичаї рідного краю, який тепер знаходиться під тяжкою рукою червоної Москви; дня 18 квітня 1953 р. члени 10-го Відділу ОДВУ, У. З. Хреста і Молоді ОДВУ в Ню Йорку зійшлися до домівки 10-го Відділу ОДВУ, щоби відбути Спільне Свячене. Дари Божі приготовила голова У. З. Хреста, пані Павлина Різник, при допомозі молодих дівчат, які є зорганізовані в Драматично-Хореографічному Гуртку „Джерело" при Молоді ОДВУ, п. Дорошенко відкрив те спільне свято. Всечесний о. Я. Кекіш доконав посвячення дарів, а присутні відспівали Христос Воскрес.

Наше місто переповнене листами УККА і ЗУАДК в справі писанки для наших залишенців, так і на Спільному Свяченому на листу УКК ч.: 1087, яка є призначена для залишенців, зложили слідуючі: по 5 дол.: Г. Яремчук, І. Яремчук і родина Свиренко; родина Кобилянські 3 дол.; по 2 дол.: М. Белендюк, О. Серна, В. Гизель, А. Дорошенко і І. Гусяк та П. Шуган; по 1 дол.: М. Кальницький, Д. Садченко, В. Луцків, д-р В. Михайлів, А. Баранкевич, М. Сухоцький, Е. Сцібало, о. Я. Кекіш, проф. С. Стецик, М. Дністріян, Михалько, Я. Комуницький, Б. Войтанівський, А. Хімяк, Г. Фірман, Ю. Сухоцька, Д. Доскоч, І. Філ, А. Гивел і В. Березка, разом 50 долярів.

Гроші і листу передано до УККА, через Комітет Об'єднаних Українсько-Американських Організацій м. Ню Йорку, який сповняє ролю Філії УККА.

Присутні бавилися в дружній атмосфері і винесли з того спільного Свяченого дуже миле враження.

Григорій Яремчук.

З'ЇЗД СЛАВІСТІВ У ШІКАГО

(Закінчення зі ст. 2)

ку можна б посилити існуюче, а в таких містах, як Филаделфія, Дітройт, Шікаґо, Клівленд і Пітсбурґ, основувати катедри української мови при місцевих університетах. Поляки мають в Америці десять катедр польської мови. Цей великий культурний здобуток помагає їм дуже багато в освідомлюванні тут родженого їх покоління.

Пам'ятаймо, що безпосередній контакт має глибокий вплив у людських взаєминах. Та з цього боку натрапляємо на непорозуміння, що граничить з наївністю. Дайте, нам, мовляв, підручники, а ми самі вчитимемо. Підручник ніколи не заступить учителя. Підручник тільки намічує програму, а її повністю реалізує учитель. Учитель — це вислід многолітніх студій. Знаємо, що останні (маю на думці з-перед 1939 року) польські шкільні програми були найбільш новітні, але що з цього, коли не було ані відповідно підготованого учителя, ані відповідних обставин для їх реалізації.

Фактом є, що живемо напередодні важливих подій. Боюсь, що вони знову можуть нас заскочити і застати неприготованими як в році 1918. Час ставить великі вимоги до нас. Потішаємо себе, що ми вже з'єднали в Америці багато приятелів для української справи. Якщо так є, то дуже добре. Це повинно бути заохотою до ще більшої активности з нашого боку також і на тій ділянці, про яку згадуємо, а навіть і до такої акції, як оснування фундації, подібної до тої, яку мають росіяни (Толстовська фундація).

Для зацікавлених порушеними справами в цій статті підписаний секретар українського відділу при AATSEEL подає свою адресу: 938 North Franklin Street, Philadelphia 23, Pa.

МОСКОВСЬКИЙ СФІНКС

Міт і потужність у світі уяв щодо Сходу Европи

Це титул і зміст мосі більшої публіцистичної праці з науковою доказовою аргументацією в німецькій мові. Вона вже готова до друку в Німеччині, але є ще труднощі з видавцем. Написана ця праця по-німецьки ось чому: Це на німецькій мові появились були перші „Історія Росії" німецьких авторів, на службі царів і їх інтересів, у змислі лжевчень норманської теорії і створеного міту російства москалів, засобом яких уотожнено: Русь русинів із Росією москалів-русских, а все московське з українським, як спільно - російське. Отже хай і правда щодо історично - політичної дійсности на Сході Европи появиться німецькою мовою. Дальший ефект, що читати по - німецьки знає більше людей, головно впливових і вирішальних чужинців, як по-українськи. Зрештою, поява книжки на таку тему німецькою мовою скоріше спонукає інших видавців перевидати її іншими мовами. Вкінці роля німців у питаннях Сходу Европи була і буде співвирішальною між Москвою і Вашингтоном.

Завданням цієї праці є дати читачеві можливість пізнати правильні основи в баченні европейського Сходу при допомозі доказаних правд, як і правильну орієнтацію в джунглях східних питань при допомозі одназначних понять-назв тубільних народів і їх країв.

Німецький магазин „Шайнверфер" (Річн. 3, ч. 16) звернув на титуловій сторінці і в тексті увагу на те, що правдою доказані в Московському Сфінксі є для Москви, москалів і їх імперії загрозливіші від американських бомб. Карль-Герман Цейтц, редактор німецької пресової агенції щодо Сходу, устійнив, що ця праця з її розривною динамікою має революційне значення щодо погляду на Схід Европи. На цю тему можна б навести багато більше голосів.

Отже не важно, чи кожний читач вповні погодиться зі змістом цієї праці чи ні. Важно, що кожний читач змушений буде доказово аргументацією перевірити свої дотеперішні погляди на Схід і його народи.

Німецькі видавці побоюються в данному випадкові двох ризиків: фінансового й помсти з боку москалів на випадок поширення їх окупації і на Західню Німеччину. Усунути перший риск й уможливити видання даної праці книжкою можна тоді, коли буде наперед замовлено бодай 1,000 (тисяча) примірників. Між читачами СВОБОДИ є в самій Америці напевно більше як 1,000 українців, що знають німецьку мову, або таких, що мають знайомих німецьких або американських знавців німецької мови і могли б їм зробити подарок або бібліотекам, а тим самим прислужились би українському й іншим немосковським поневоленим народам поширенням правди щодо них і москалів.

І я звертаюсь до них, головно ж до всіх моїх приятелів і знайомих, особливо, до тих, що їм я у Вентгорфі ...

Увага! Ню Йорк і околиця! Увага!

УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЙНО - ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ УРДП В НЮ ЙОРКУ

влаштовує:

В НЕДІЛЮ, 10. ТРАВНЯ 1953 Р.,

о год. 3-тій по полудні

в приміщенні Студії Авраменка при 4 St. Mark's Pl. (Е. 8. вул., коло 3-тої Еве.)

Актуальну політичну доповідь

ВАСИЛЯ І. ГРИШКА

на тему:

„ЩО СТАЛОСЯ В СССР У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ СМЕРТЮ СТАЛІНА?"

В своїй доповіді, опрацьованій на підставі совєтських офіційних джерел та інших інформаційних матеріялів, прелегент з'ясує основні питання сучасного політичного положення в СССР та становище й перспективи майбутнього підсовєтських народів. Основні питання доповіді:

1). Кінець Сталіна, чи кінець сталінщини?
2). Чи Сталін був справді... Сталін?
3). Хто став, чи стане „Сталіном" у СССР?
4). Який був „заповіт Сталіна"?
5). Що далі — ліпше чи гірше?
6). Що нового в національному питанні?
7). Що означають фокуси з жидами, самовикриття М.В.Д. і ревізія... Сталіна?
8). Маленький Маленков, велика політична гра і — хто кого обдурить?
9). Початок кінця, кінець початку, чи...?

По доповіді відбудеться ШИРОКА ДИСКУСІЯ, до якої запрошується представників всіх громадсько-політичних середовищ.

Всіх до численної участи запрошує —

Управа УРДП в Ню Йорку

ДО УКРАЇНЦІВ СТАРОЇ І НОВОЇ ЕМІГРАЦІЇ!

Одинокий представник найкращих швайцарських годинників „ОМЕГА" в самому серці української громади на північ порчуває найновіший модель „ОМЕГА АВТОМАТІК" годинник, що самий накручується.

Ціна від $71.50 і вище.

Великий вибір гарних 14-каратових виробів з золота і срібла на дарунки з різних нагод. Ми тішимося вже 39 років великою українською клієнтелею не лише в Шікаґо, але й висилаємо по всій Америці на C. O. D. замовлення. Гарантуємо і звертаємо гроші, якщо нема 100% задоволення. Догідні сплати без відсотків. Говоримо по-українськи! Приходьте, телефонуйте, замовляйте поштою:

M. J. HARRIS JEWELER,
1949 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.
Tel. Seleey 3-5753

УВАГА! Книгарські Новинки! УВАГА!

Вони прийшли знову, І. Лобода, роман з філяндсько-большевицької війни, 135 сторін	$1.25
Пекельна машина, Я. Кутько, 2 томи, загадочна історія убивства пол. Е. Коновальця на основі точочасних матеріялів та сучасних свідчень	1.00
Голгота України, Д. Соловей, Московсько-большевицький терор в УССР між першою і другою світовою війною, 288 сторін	2.00
Під тихий вечір, Б. Лепкий, повість 318 сторін	1.95
Пригоди молодого лицаря, С. Черкасенко, 3 томи, роман з козацьких часів	4.00
З моїх спогадів про Івана Франка, С. Баран	3.00
Призначення України, Ю. Липа, 305 сторін	3.00
Правда прадідів великих, Д. Донцов	1.00
Поетка вогнянних меж Олена Теліга, Д. Донцов	1.00
Евген Коновалець, кольоровий портрет розмір 15x20	1.25

УВАГА! Жадайте нашого найновішого ЗАГАЛЬНОГО КАТАЛОГА.

В ньому знайдете дослівно всі книжки, які находяться на книгарському ринку. Це найповніший каталог українських книжок та грамофонових пластинок (рекордів) на еміграції.

КАТАЛОГ висилаємо БЕЗПЛАТНО.

Замовлення шліть на адресу:

KALYNA UKRAINIAN CO-OPERATIVE LTD.
862 Main Street, Winnipeg, Man., Canada

Universal Watch Jewelry & Radio Co.

201 EAST 14th STREET, NEW YORK 3, N. Y.
(біля 3-тої Евені)
GRamercy 3-2420

- Ми маємо представництво короткохвилевих радіо-апаратів SIEMENS 1953 "Spitzensuper" з одинадцятьома лямпами, 2 детекторами, 3 голосниками, з FM і 4 різні хвилі.
- Ми гарантуємо, що при допомозі цього радіоприймача можна слухати програм з цілого світу.
- Спеціяльна оферта через місяць травень для мешканців Бруклина, Бронксу і Менгетену: — Доставимо безплатно цей апарат для проби через 3 дні. Якщо не вдоволяючий, апарат заберемо назад.
- Мешканці Ню Джерзі можуть рівнож користати з цеї оферти, коли зголоситься особисто до нашої фірми.

Ціна тільки $286.00 включаючи федер. податок.

Апарати можна набути на догідні цілорічні сплати, — також на COD.

Всі — прекрасні з червоного дерева (Mahogony).

Цінники й світлини доставляються на бажання.

Слухайте наших українських програм кожної суботи, неділі й середи на станціях WHOM 1480 kc WWRL 1600 kc, WBNX 1380 kc. Також у четвер від год. 7 до 8 веч. на FM програмі п. Мельника.

НАУКА

ПРИЙМАЄТЬСЯ учасників на технічні курси зі слід. предметів: 1) технічне креслення, 2) математичні предмети, 3) стрес аналіза і дісайн (тільки для заавансованих креслярів). Наука відбувається заочним шляхом. Двомовний учбовий матеріял. Докл. інформації подає:

KONSTANTIN CERKEWICH, Eng.
350 Grove Street
Jersey City, N. J.

УВАГА! НЮ ЙОРК! На весілля, Товариські Сходини та інші імпрези найкраща і найдогідніша заля з кухнею і буфетом при Студії Українських Танків: 4 St. Mark's Place (E. 8 St). Зголошення: М. Арсеній, Телефон: AL. 4-7655. Є також до винайму заля на постійно окрема клюбова заля $75.00 місячно. Маємо також велику залю, яка може надаватися на недільні релігійні відправи.

ПРИГОТУЙТЕ БІЛЬШЕ ФІЛІЖАНОК з кожного фунта кави!

Додайте

ЦИКОРІЮ ФРАНКА

до горщика або машинки коли Ви заварюєте каву.

Це пригадає вам „старокраєвий" запах і збільшить поживність кави.

Знову до набуття в усіх крамницях!

Виробляється в Америці з 1882 р.

HEINR. FRANCK SONS, INC.
PORT HURON, MICH. — 53 WOOSTER ST, NEW YORK 13, N.Y.

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР в ЗДА **РЕКОРДІВ**

HANUSEY MUSIC COMPANY
244 W. Girard Ave., Philadelphia, Pa.

Апарати для награвання плит. Електричні удогіднення.

В неділі відкрито до 2. по пол.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Фінікс, Арізона

Визначна громадська праця

Як відомо, Арізона — далекий західний стейт і майже ніхто з нових імігрантів туди не їхав.

Одначе, згодом вийшло так, що за пару років і в Арізоні з'явились наші люди. Річ в тім, що в Арізоні гарний сухий клімат і туди потягнулись наші хворі — на ревматизм, дихавицю і под.

Центром, куди прямують наші люди, — є невеличке місто Фінікс. Зрештою, тих нових наших переселенців там не так багато, — горстка людей.

З тим більшою приємністю треба відзначити їх небуденну національно - громадську активність. Хоч хворі, вони сяк-так улаштувались на новому місці й взялись також до громадської праці. Заснували організацію „Український Народний Дім", що змагає такий дім збудувати. Плянують також стати укр. центром для цілої Арізони.

Розуміється, все це — наслідок охоти і бажання щось зробити. Це бажання й цю активність виявляють укр. громадяни м. Фініксу, що виказують також значну жертвенність. Так, напр., на цьогорічну „Коляду" зібрано — $ 99.60 — сума, якою не можуть похвалитись і далеко численніші наші осередки.

Крім цього, Фінікс уже перевів збірку на „Писанку" і переслав $ 29.00.

Українці м. Фініксу радо йдуть назустріч хворим землякам, що потребують зміни клімату та служать їм інформаціями.

Адреса:
"UKRAINIAN NATIONAL HOME"
c/o S. Wasylenko
743 East Brill St.
Phoenix, Arizona

В. П.

допоміг виїхати до ЗДА, зі закликом: Замовте, будь ласка, як можна більше примірників Московського Сфінкса німецькою мовою по зниженій ціні як найскоріше. Грошеву належність треба буде платити аж по виході книжки і по оголошенні її ціни.

Замовлення прошу надсилати з виразною своєю адресою на адресу:

V. Kosarenko-Kosarevytch,
164 E. 127th St., New York 35, N. Y.

Василь Косаренко-Косаревич.

ПЕРШИЙ РАЗ ВИБРАНО НЕГРІВ ДО МІСЬКИХ УПРАВ В НОРТ КАРОЛАЙНІ

Рейлі, у стейті Норт Каролайна. — Чотири міста і містечка у стейті Норт Каролайна вибрали вперше в цілій своїй історії негрів до міських управ, як це виявляють урядові звіти з свіжо закінчених виборів. У місті Гастонія обраний бюровий працівник місцевої кредитової спілки, Натанаїл Барбер; в Вілсон — дентист Дж. К. Боттерфілд; в Доргам — Р. Н. Гарріс, урядовець компанії обезпечень; в Грінборо — лікар д-р Вільям М. Гамтон. в Чапел Гілл Гюберт — С. Робінсон, завідатель сторожів в будинку університету Норт Каролайна.

КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНГС! ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ...

✝

Дня 26. квітня 1953 р., несподівано упокоїлася в Бозі на 60-тому році життя в Віндсорі (Канада) наша Найдорожча Мама і Бабуся

ЮЛІЯ З ЛУЦЬКИХ КАЛЬБА,

Вдова по власникові мастку с. Мозоліївка, підгаєцького повіту. Похорон відбувся в середу 29. квітня.

Горем прибиті:
ДОНЬКИ, СИНИ І ВНУКИ.

ПОДЯКА.

26 квітня 1953 р., Всевишній несподівано покликав до себе нашу Найдорожчу Маму і Бабуню, бл. п. ЮЛІЮ з ЛУЦЬКИХ КАЛЬБА.

В нашому незмірному горю з потіхою, співчуттям і поміччю поспішило нам багато Приятелів і Знайомих. Всім їм, як також тим, що своєю присутністю так звеличали похоронні обряди і морем квітів пристроїли каплицю — сердечне від нас Спасибіг.

Дякуємо оо. Ю. Боднареві, П. Джулинському й І. Прокоповичеві за відправлення похоронних обрядів і відпровадження тлінних останків Покійної на кладовище St. Alphonsus у Віндсорі.

Спеціяльно дякуємо о. І. Прокоповичеві за його зворушливе і глибоке прощальне слово.

Горем прибиті:
Доньки: Анна Бойко, Софія Федишин; сини: Ярослав, Богдан, Мирослав; синові: Софія, Ольга, Ірина; зяті: Василь, Іван; внуки: Ксеня, Касіян, Марта, Петро, Данило.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Запомогове Бр. св. Володимира від 130 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9.травня, в год. 8-ій ввечорі, в приміщенні Українських Кат. Ветеранів, 33 Е. 7. вул. в Ню Йорку. Проситься членів прийти на збори і вирівняти свої залеглості, а також є важні справи до полагодження. — І. Малець, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. „Любов" від. 45 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 10. травня. Проситься всіх членів прийти і довідатись про дуже важну подію в житті нашого Т-ва. Запрошуємо всіх членів, особливо членів, що довгують які повинні вирівняти свої залеглості, в противнім разі будуть суспендовані. — Т. Малик, предс.; А. Гарасим, мас.; М. Сеник, секр.

✝

Посмертна Згадка

HARRY BELUCH, Sr., died Tuesday, May 5, 1953 at the Phoenixville Hospital. Members of St. Peter and Paul Lodge Branch 321 are to assemble at the home of the deceased at 7:30 P.M. on Friday, May 8, to view the body. Home address is 613 St. Mary St.

F. Cluch, Vice-Pres.
D. Bilyk, Treas.
D. Chuck, Sec.

ГРИГОРІЙ КОВЕРДОВИЧ FURRIERS

повідомляє, що його **КУШНІРСЬКА РОБІТНЯ** є тепер під числом

434 EAST 6th ST.,
Between Ave. A & 1st
NEW YORK CITY
Tel.: Spring 7-3566

Приймає замовлення на НОВІ РОБОТИ І ПЕРЕРІБКУ та дає 20% опусту на всі роботи, а також ДАРОМ сторидж на літо.—Самий сторидж на літо 2% від сотні. Футра можна купити на сплати. Робітня отворена від 9. рано до 9. ввечір, кожного дня. В неділі на замовлення.

SACK'S

607 Poplar St., Phila. 23, Pa.
OMEGA Watches

ОМЕГА — золоті — 14 і 18 каратові чоловічі й жіночі годинники. Найбільший вибір у Филаделфії.

Крамниця відкрита у понеділок, п'ятницю і суботу до год. 9 веч.; у неділю, — від год. 10 до 2 днях.

На сплати по готівкових цінах.

5 блоків від мосту Делевер Рівер

Повертаємо усі видатки за переїзд до і від крамниці.

SACK'S, 607 Poplar St., Philadelphia 23, Pa.

РОЗШУКИ

ПАРАСКА БІЛИК ВАСИЛІВНА пошукує своїх рідних сестер Марія, Настю, Варку і брата Романа зі села Цапки, Гадзівського повіту на Полтавщині. Хто знав би про них, або вони самі прошу зголоситися до: Paraska (Biliak) Kleban, 816 N. Marshall St., Phila. 23, Pa.

Тов. Запорозька Січ, від. 342 У. Н. Союзу в Carteret, N. J. пошукує **РОЗАЛІЮ РОМАНЧИК** зі села Долина, пов. Сянік, Галичина. Хто знає де вона мешкає, прошу повідомити її, щоб зголосилася до вище згаданого відділу в справі посмертного по Братові Йосифові, який помер 25. січня 1953 р. Прошу зголоситись на адресу відділового секретаря листовно, або особисто від год. 5-ої вечора: John Markowicz, 287 Randolph St., Carteret, N. J.

ПРАЦЯ

НІЧНІ ПОРТЕРИ для чищення бюра. Зголошення 1—4 по полудні. 15-25 Whitehall St. (near S. Ferry) Room 210 New York, N. Y.

Виробленa кушнірська робітня потребує самітньої ЖІНКИ як спільника у віці 40—50 років. Досвіду не вимагається. Мусить мати $1,500-2,000 готівки. WILLIAM CHUPA 33 St. Mark's Pl., New York, N. Y. Tel. ORegon 4-5340.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

МАШИНКИ Перероблені до **ПИСАННЯ** англійські, ціна $25.00. Маємо також нові і перероблені українські машинки. Рахункові машини. Офісові приряди. Потрібно агентів.

ALL LANGUAGES TYPEWRITER COMPANY
119 W. 23rd St. (6—7 Ave.)
New York, N. Y.
Phone: CHelsea 3-8086

БЕЗПЛАТНА ПРОБА на ревматичні болі АРТРИТИЧНІ

Коли Ви ніколи не вживали ліку званого ROSSE TABS на ці незначні мускулярні недомагання й болі, злучені з ревматизмом і запаленням жил, або з нервовим запаленням, то чому не спробувати його сьогодні на наш кошт. Його вживають тисячі людей впродовж 25 років. Безплатно для читачів цієї газети. Запрошуємо Вас випробувати його без ніяких коштів. Дозвольте, щоб ми вислали Вам пачку повної величини. Заживайте безплатно 24 таблички. Коли не будете вдоволені пальятивною—часовою—помічю, зверніть нам решту й не будете нам винні нічого. Така проба не буде коштувати Вас ні одного цента. Не висилайте грошей. Пішліть лише негайно Ваше ім'я й адресу до: ROSSE PRODUCTS CO. Dept. O-5, 2708 Farwell Avenue, Chicago 45, Ill.

Lytwyn & Lytwyn

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Гідна і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО

УКР. ПОГРЕБНИК

Заряджує погробами по ціні так низькій як **$150**

Обслуга чесна і найкраща

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКР. ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯ

Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.

PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

РЕАЛЬНОСТИ	АСТОРІЯ	ВАКАЦІЙНА ОСЕЛЯ	АСЕКУРАЦІЇ
ПОНАД 500 ДОМІВ, ФАРМ та БІЗНЕСІВ на ПРОДАЖ.	2 фам. мурований дім, 6 і 7 кімнат. Обидва меш. вільні. Оливне огрівання. Гараж на 3 авта. $5,000 готівки.	52 акри; 2 будинки на 41 кімнат. 2 басейни. Все в найкращому стані. Готове до бизнесу в цьому сезоні. В околиці Port Jervis, N. Y. Ціна $32,000.	АВТОМОБІЛІВ, ДОМІВ та МЕБЛІВ, ФУТЕР та на всі РОДИ ВИПАДКІВ

УКРАЇНСЬКЕ НОТАРІЯЛЬНЕ БЮРО

SHIPKA & BRODIN

46 EAST 7th STREET NEW YORK CITY — GRamercy 3-3830

ТАРЗАН, ч. 3064. Напад

Коли двері розліталися під ударами рушничних прикладів, чоловіки приготовлялися до боротьби до кінця в обороні дівчат.

Двері впали в середину, і Тарзан, не зважаючи на направлений Гассанів револьвер, стрімголов схилився по торгівця невільниками.

Тоді з недалеких джунглів прийшло тупотіння величезних стіп і сердите сурмлення слонів. Хвилину пізніше кілька велетенських тварин прорвалися через частокіл.